БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 95 (19.766). • 1987 йил 25 апрель, шанба • Баҳоси 3 тийин.

СОВЕТЛАР МАМЛАКАТИ МЕҲНАТЧИЛАРИ! УЛУҒ ОКТЯБРНИНГ 70 ЙИЛЛИГИНИ МУНОСИБ КУТИБ ОЛИШ УЧУН МУСОБАҚАНИ КЕНГ ҚУЛОЧ ЁЗДИРИНГИЗ!

(КПСС Марказий Комитетининг 1987 йил 1 Май Чақириқларидан).

Бугун Тошкентда Ўзбекистон хотин-қизларининг V съезди иш бошлайди

КОММУНИЗМНИНГ АКТИВ ҚУРУВЧИЛАРИ

Ўзбекистон хотин-қизларининг V съезди делегатлари ва қатнашчиларига

Азиз ўртоқлар!

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети Ўзбекистон хотин-қизлари V съезди делегатлари билан қатнашчиларини қизғин ва самимий табриклайди.

Бу галги съезд алоҳида аҳамиятга эгадир, чунки у жабр-зулмнинг барча формаларига барҳам берган, хотин-қизларнинг ҳуқуқсизлигига чек қўйган, уларга меҳнат қилиш, билим олиш, сиёсий ва ижтимоий турмушда қатнашиш учун баббаравар имкониятларни вужудга келтирган Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 70 йиллиги нишонланадиган йилда ўтмоқда. Социализм оташин ватанпарвар, толмас меҳнаткаш, мамлакатнинг тўла ҳуқуқли соҳибаси бўлган хотин-қизларни тарбиялаб етиштирди.

Бугунги кунда республикамизнинг ажойиб меҳнаткаш хотин-қизлари ўн иккинчи беш йилликнинг олдинги марраларида бормоқдалар. Улар КПСС XXVII съезди қарорларини бажара бориб, ишлаб чиқариш ва ижтимоий ҳаётнинг барча соҳалари ҳамда барча жабҳаларида янгиланишни жадаллаштириш учун ўзларининг бутун куч, билим, тажриба ва маҳоратини сарфламоқдалар.

Аёлларнинг олижаноб оналик меҳнати, болаларни тарбиялашга, оилани шакллантириш ва мустаҳкамлашга қўшаётган бебаҳо ҳиссаси халқнинг чуқур миннатдорчилигига сазовор бўлмоқда.

Социалистик жамиятнинг нуфузли кучи бўлган хотин-қизлар сиёсий ҳаётда, қайта қуришда актив иштирок этмоқдалар, тузумимиз идеаллари ва қадриятларини қарор топтириш учун кўп иш қилмоқдалар.

Хотин-қизлар кенгашлари жамият ҳаётида хотин-қизларнинг роли ва аҳамиятини оширишга кўмаклашмоқда. Хотин-қизлар кенгашларининг кенг тармоғи ташкил этилганлиги ва улар Совет хотин-қизлари комитети бошчилигида ягона системага бирлашганлиги совет жамиятини демократлаштиришда халқнинг ўз-ўзини бошқарувини ривожлантиришда қўйилган муҳим қадамдир.

Ана шу жамоат ташкилотларининг роли ғоят катта ва масъулиятлидир. Улар хотин-қизларнинг унумли меҳнат қилиши, ўқиши, шахсни ҳар томонлама камол топтириш, меҳнат ва ижтимоий фаолиятда актив қатнашиш билан оилавий, оналик мажбуриятларини қўшиб олиб боришга имкон берадиган замонавий турмуш учун аёлларга барча шароитларни яратишда партия ташкилотларининг ёрдамчилари бўлишлари керак.

Республика хотин-қизлар кенгашлари совет оиласини мустаҳкамлаш, ёш авлодни тарбиялаш, меҳнат қонунларига оғишмай риоя этиш учун кўп иш қилишлари керак. Мазкур қонунларда умумий қоида ва нормалар билан бирга хотин-қизлар меҳнати ва саломатлигини муҳофаза қилувчи махсус қоида ва нормалар кўзда тутилган. Ҳар бир оилада турмуш маданиятини ошириш, янгича совет маросимларини жорий этиш, аҳлоқий, атеистик, интернационал тарбия, хотин-қизларга, уларнинг талаб-эҳтиёжларига барча органлар, барча мансабдор кишилар ғамхўрлик ва ҳурмат билан муносабатда бўлишларини таъминлаш хотин-қизлар ташкилотлари ишида муҳим йўналишдир.

Шубҳа йўқки, Ўзбекистон хотин-қизлари ўз съездида бутун дунёда тинчлик учун тинимсиз кураш олиб боришга астойдил интилаётганликларини янги куч билан намойиш этадилар, партия ва ҳукуматимизнинг тинчлик ташаббусларини қўллаб-қувватлашларини, Ер юзида ҳаётни, тинч осмонни ва келгуси авлодлар учун бахтли истиқболни сақлаб қолиш муддаосини изҳор қиладилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети республика хотин-қизлари V съездининг делегатлари ва қатнашчиларига самарали ишлашларини ва хотин-қизлар ҳаракатининг энг муҳим вазифаларини ҳал этишда муваффақиятлар тилайди.

Азиз хотин-қизлар, Сизларга саломатлик, бахт-саодат, хотиржамлик, шодхуррамлик, тинч истиқбол тилаймиз!

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ

Табиат ўз тароватини кўз-кўз қилиб, бутун борлиқ гуллаб-яшнаган, ўсиш, униш палласи — баҳорнинг мана шу қутлуғ тонгида Тошкентда Ўзбекистон хотин-қизларининг V съезди ўз ишини бошламоқда. Съезд социалистик жамиятимиз тараққиётида ғоят муҳим бир пайтда, инқилобий янгиланиш, бутун ишни тубдан қайта қуриш босқичида ўтмоқда. Улуғ Октябрнинг шонли 70 йиллигига тайёргарлик мана шу мисли кўрилмаган ишларнинг ҳаммасига алоҳида мазмун, теранлик бағишламоқда.

В. И. Ленин Совет ҳокимиятининг дастлабки кезларидаёқ хотин-қизларни озод этиш янги жамият ғалабасини таъминлашнинг энг муҳим омилларидан бири эканлигини қайта-қайта таъкидлаган эди. Фақат хотин-қизларнинг ёрдами билан, уларнинг ўз бурчларига онгли муносабати билангина, деб кўрсатган эди доҳий, янги жамият қурилишини мустаҳкамлаш мумкин. Ўтган 70 йил бу башоратнинг ҳаққонийлигини неча-неча бор тасдиқлади. Бугунги туб бурилиш босқичида бутун ишни асосли равишда қайта қуриш жараёни бу башоратнинг ҳаётбахшлигини яна бир бор тасдиқламоқда. Хотин-қизлар жамоат ишига, ижтимоий фойдали меҳнатга актив киришган, сифатни яхшилаш, интизомни мустаҳкамлаш, етилган масалаларни ҳал этиш учун курашда жон куярлик кўрсатаётган коллективларда жиддий ижобий ўзгаришлар кўзга ташланмоқда.

Бугунги съездга келган вакилалар орасида турмушимизни социал асосда ўзгартириш учун инқилобий кураш қатнашчиларини, коллективлаштириш, маданий революцияни амалга ошириш ташкилотчиларини, она-Ватан озодлиги учун қаҳрамонона курашчиларни, янги ерларни ўзлаштирган, қудратли корхоналар ва иурхоналарни бунёд этган, фан-техника тараққиётини жадаллаштириш йўлида тинимсиз олға бораётган новаторларни учратиш мумкин.

Хотин-қизлар партия ғамхўрлигига КПСС XXVII съезди илгари сурган жадаллаштириш режаларини амалга ошириш учун зарбдор меҳнат билан жавоб бермоқдалар. Улар робот техникаси билан қуролланган ноёб корхоналарда, давримизнинг улкан қурилиш ҳавозаларида фидокорлик кўрсатмоқдалар. Фан-техника ва илғор технологияларни ишлаб чиқаришга кенг жорий этишда, хизмат кўрсатиш маданиятини оширишда уларнинг иштироки ажойиб самаралар бермоқда. Мактаб, ҳунар-техника таълими, олий таълимни ислоҳ этишда уларнинг алоҳида манфаатдорлик туйғуси намоён бўлмоқда. Ниҳоят, опа-сингилларимиз XXI аср гражданларини вояга етказиб, тарбиялаб, социалистик жамиятимиз узлуксиз тараққиётини таъминлаш йўлида саботматонат, оналик муҳаббати ва оилапарварликни намоён этмоқдалар. Газетамизнинг хотин-қизларга бағишланган бугунги материаллари ана шулар ҳақида ҳикоя қилади.

Бироқ бугун олдимизда турган катта-катта проблемаларни хаспўшлаш, хотин-қизлар билан ишлашдаги жиддий камчиликларни илғамаслик, нуқсонларни бартараф этиш йўлларини изламаслик мумкин эмас. Ўзбекистон Компартияси XXI съезди, Марказий Комитетнинг III пленуми хотин-қизларнинг ижтимоий-иқтисодий ҳаётдаги активлигини кучайтириш, уларни раҳбарлик ишига, ижтимоий фаолиятга актив жалб этиш борасида йўл қўйилаётган камчиликларни ошкора, партиявий принципиаллик билан кўрсатиб берди. Партия ташкилотлари ана шу кўрсатмалар асосида хотин-қизлар тарбияси борасидаги бутун ишни тубдан қайта қуришлари лозим.

Меҳнат коллективларида, истиқомат жойларида хотин-қизлар кенгашлари ташкил этилди. Вазифа дастлабки пайтданоқ уларнинг фаолиятини жонлантириб юборишдан, бу кенгашлар фаолиятининг усул ва услубларини бугунги кун вазифалари даражасида такомиллаштиришдан иборат. Ҳар бир хотин-қиз актив гражданлик позициясини эгаллаб олиши, шахсий ва ижтимоий манфаатлар уйғунлигига эришиши, шунчаки яхши ишлабгина қолмай, балки ташаббус кўрсатиб, ижодий меҳнат қилиш фазилатини орттириши қайта қуриш муваффақиятини таъминлашда муҳим омилдир. Хотин-қизлар кенгашлари ўзларининг бутун кундалик ишлари билан ҳар бир кишида мана шу фазилатларни тарбиялашлари лозим.

Партия комитетлари шунга эришмоқлари лозимки, хотин-қизлар кенгашлари ҳаёт илгари сураётган долзарб вазифаларни ҳал этишда фаол қатнашсинлар, хотин-қизларнинг ҳуқуқларини муҳофаза қилиш, уларнинг меҳнат ва турмуш шароитларини яхшилаш учун оғишмай курашувчи органларга айлансинлар. Жанговарлик ва ҳужумкорлик бу кенгашлар фаолиятига хос бўлиши лозим.

Шуни унутмаслик кераки, хотин-қизларни ижтимоий фойдали меҳнатга, бошқариш ишига тобора фаол жалб этиш ҳануз актуал вазифа бўлиб турибди. Партия комитетлари, комсомол ва бошқа жамоат ташкилотлари, планлаштириш органлари бу масалани ҳал этишга комплекс ёндашмоқлари даркор. Касаначилик кўп болали оналарни ижтимоий фойдали ишга жалб этишнинг муҳим формаси сифатида янада кенг ривожлантирилиши муҳим. Саноат корхоналарида, қурилишда, транспортда ишлаётган хотин-қизлар меҳнатини енгиллаштириш имкониятлари тўла ишга солинмоғи лозим. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети V пленумининг хотин-қизларнинг малакали, билимдон, ташкилотчилик қобилиятига эга бўлган намояндаларини дадиллик билан раҳбарлик ишларига кўтаришдан иборат кўрсатмаси оғишмай бажарилиши шарт.

Оналик ва болаликни муҳофаза қилиш социалистик жамиятимизнинг энг муҳим ғалабаларидан биридир. Тобора кўп корхоналар икки, уч сменали иш режимига ўтаётган ҳозирги пайтда меҳнатни ташкил этиш, иш шароитини яхшилаш тўғрисида ғамхўрлик алоҳида эътиборга моликдир. Хотин-қизлар учун дам олиш хоналари, физкультура заллари, душхоналар ташкил этилишига эътибор кучайтирилмоғи керак. Мактабгача тарбия муассасалари ишини шунга кўра ташкил этиш ғоят муҳимдир. Бевосита корхоналарнинг ўзида савдони йўлга қўйиш, маиший хизматни яхшилаш чораларини амалий жиҳатдан ҳал этмоқ зарур.

Оила совет жамиятининг негизи бўлиб келди ва шундай бўлиб қолаверади. «Жамият мустаҳкам, маънавий ва аҳлоқий жиҳатдан соғлом оила бўлишидан ғоят манфаатдордир», — деб таъкидланади КПСС Программасида. Тўла тенг ҳуқуқлилик, баббаравар жавобгарлик асосига қурилган социалистик оилани мустаҳкамлашга эътибор муттасил кучайтирилаётганининг боиси мана шунда. Совет ва хўжалик органлари уй-жой шароитларини яхшилаш, айниқса, қишлоқда турмуш маданиятини ошириш вазифаларини ишчанлик билан ҳал қилишлари лозим. Болалар боғчалари тармоғини кенгайтириш, янгидан мактабгача тарбия муассасалари қурилиши учун ажратилган маблағларни тўла ўзлаштириш хотин-қизлар меҳнат активлигини оширишнинг зарур шартидир.

Фарзандларимизга юксак коммунистик ахлоқлиликни қанчалик барвақт сингдирсак, оила, меҳнат коллективларида социалистик турмуш тарзимизга ёт иллатларни таг-томири билан тугатиш учун қатъиятли кураш олиб борсаккина, жамият олдидаги бурчимизни муваффақиятли бажара оламиз. Бинобарин, болалар тарбиясига эътиборни кучайтириш лозим. Бу борада оила, мактаб, жамоатчиликнинг уйғун иш олиб боришини таъминлаш ғоят муҳим вазифа ҳисобланади.

Хотин-қизларни атеистик руҳда тарбиялаш кучайтирилиши керак. Оилада маънавий, ҳуқуқий, муносабатлар кўпчилик ҳолларда мураккаб бўлиб қолаётгани сир эмас. Балоғатга етмаган қизларни турмушга бериш, қалин олиш, тўй ва бошқа бир қатор расм-русмлар диний таъсирдан ҳоли эмаслиги партия, комсомол ташкилотларининг бу борадаги ишини чинакамига қайта қуришни тақозо этади. Истиқомат жойларида ташкил этилган хотин-қизлар кенгашлари мана шу проблемаларни ҳал этишга қизғин киришмоқлари даркор. Социалистик турмуш тарзини чуқурлаштириш, янгича урф-одатлар ва маросимларни кенг жорий этиш хотин-қизларнинг ижтимоий ва меҳнат активлигини оширишда катта ўрин тутишини асло унутмайлик.

Доҳиймиз В. И. Ленин «Меҳнаткаш хотин-қизлар учун сиёсатнинг вазифалари оддий, равшан ва ҳамманинг қўлидан келадиган бир иш» бўлиб қоладиган кунларни орзу қилган эди. Бугун кенг авж олиб кетган революцион қайта қуриш бу орзуни реаллаштирмоқда. Биз ўзимизнинг ҳатти-ҳаракатимиз, актив ва ҳужумкор позициямиз билан бу орзуни янада чуқур қарор топтириш учун фаол курашаверамиз.

Ўзбекистон хотин-қизлари V съездининг бир группа делегатлари: (чапдан ўнгга) — Чилонзор район хотин-қизлар кенгашининг раиси О. Эшонхўжаева, Тахтакўпир районидаги 8 Март номли совхоздан магазин сотувчиси А. Давлетмуратова, «Навоназот» бирлашмасининг аппаратчиси, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети аъзолигига кандидат Л. Жолудева, Балиқчи районидаги Охунбобоев номли колхознинг бригадири Х. Маматқулова, Нукус районидаги Э. Тельман номли совхоз чорвадори, Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати Е. Клепикова, Балиқчи районидаги «КПСС XXV съезди» колхози чорвадори КПСС XXVII съезди делегати Д. Эрмонқулова, Тошлоқ районидаги «Ленинград» колхози пиллачиси С. Халилова, Ёзёвон районидаги «Ёзёвон» совхозининг бригадири З. Исломова, Кегайли район ички ишлар бўлимининг инспектори Г. Байлепесова.

В. МОЛГАЧЕВ фотоси.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросида

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси 23 апрель куни бўлиб ўтган мажлисида партия XXVII съездининг топшириғига мувофиқ, бошқаришнинг иқтисодий методларига ўтиш ҳамда давлат корхонаси (бирлашмаси) тўғрисидаги Қонун лойиҳасида баён этилган қоидаларни амалга ошириш учун шарт-шароитларни яратиш мақсадида молия-кредит механизмини ва нарх белгилаш системасини қайта қуриш билан боғлиқ масалалар комплексини кўриб чиқди.

Муҳокама давомида таъкидлаб ўтилганидек, маблағ билан таъминлаш, кредит бериш ва нарх белгилаш янги механизми мамлакат социал-иқтисодий тараққиётини жадаллаштиришга, фан-техника тараққиёти ютуқларини жорий этишга, ишлаб чиқаришни интенсивлашни ўстиришга, ресурсларни тежашга бутун чоралар билан кўмаклашиши, умумдавлат, коллектив ва шахсий манфаатларнинг қўшиб олиб борилишини, партиянинг совет кишилари фаровонлигини оширишга қаратилган йўли изчиллик билан рўёбга чиқарилишини таъминлаши лозим.

Бу ишнинг яхшиланиши экономика самарадорлигини оширишга, бирлашмалар ҳамда корхоналарнинг тўла хўжалик ҳисоби, ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаш ва ўз харажатларини ўзи қоплаш принципларини татбиқ этишга ёрдам бериши керак. Корхоналарнинг давлат бюджети билан ўзаро муносабатларини тубдан ўзгартириш, уларни молиявий органларнинг майда-чуйда ишларга васийлигидан ва қатъий регламентга солиб қўйишидан халос этиб, норматив асосга ўтказиш кўзда тутилган. Барча бошқарув даражаларида молиявий-иқтисодий ишларни такомиллаштириш, тармоқларда молиявий ишларнинг аҳволи ва хўжалик юритиш натижалари учун министрликлар билан идораларнинг масъулиятини ошириш зарурлиги таъкидланди.

Партиянинг иқтисодий стратегиясини рўёбга чиқаришда банкларнинг роли ва масъулиятини ошириш, халқ хўжалигини ривожлантиришга уларнинг таъсирини кучайтириш мўлжалланади. Хўжалик юритиш янги шароитида кредитни таъсирчан иқтисодий воситага айлантириш, кредит беришнинг энг асосий принципларига қатъий риоя этиш, тўлов интизомини мустаҳкамлаш, зарарни ва хўжасизликни қоплаш учун кредитдан фойдаланишга йўл қўймаслик чоралари кўзда тутилмоқда. Банк системаси структурасини янада такомиллаштириш, кредит муассасаларини хўжалик ҳисобига ўтказиш, иш услуби ва методларини яхшилаш йўллари белгиланди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси М. С. Горбачевнинг ПБИП Марказий Комитети Биринчи секретари, ПХР Давлат Кенгашининг Раиси В. Ярузельский СССРга дўстона визит билан келган вақтида у билан ўтказган музокараларнинг якунларини кўриб чиқиб маъқуллади.

Музокаралар вақтида идеология, фан ва маданият соҳаларида Совет — Польша ҳамкорлиги тўғрисида имзоланган Декларация жамият ҳаётининг ана шу муҳим соҳасида иккала мамлакат ҳамкорлигининг бутун комплексини анча олға силжитади. СССРдаги чуқур қайта қуриш ва ПХРда амалга оширилаётган социалистик янгиланиш йўли жамоат ташкилотлари, ижодий союзлар, илмий муассасалар, министрликлар ҳамда идоралар ўртасида актив баҳамжиҳат ҳаракат қилиш ва тажрибани ўртоқлашиш учун, қардош мамлакатлар меҳнаткашларининг кенг кўламда мулоқот қилишлари учун қулай шарт-шароитларни вужудга келтирмоқда.

Совет ва Польша корхоналари ўртасида иқтисодий кооперацияни, бевосита алоқаларни янада чуқурлаштириш масалалари юзасидан визит чоғида эришилган аҳдлашувлар маъқулланди. Халқаро сиёсатга, қуролсизланишга, Европада ва бутун дунёда тинчлик ҳамда хавфсизликни мустаҳкамлашга оид туб масалаларга бир хилда ёндашилаётганлигидан мамнуният изҳор қилинди.

Сиёсий бюро Декларациянинг асосий қоидаларини рўёбга чиқариш ҳамда Совет—Польша ҳамкорлигининг бошқа йўналишларини ривожлантириш юзасидан конкрет топшириқлар берди.

М. С. Горбачевнинг дўстона визит билан СССРга келган Эфиопия Ишчи партияси Марказий Комитетининг Бош секретари, Социалистик Эфиопия Муваққат ҳарбий-маъмурий кенгашининг Раиси Менгисту Хайле Мариам билан ўтказган суҳбати тўғрисидаги ахбороти тингланди. Ҳозирги замоннинг энг муҳим проблемаларига СССР билан Эфиопиянинг ёндашуви муштараклиги, мамлакатларимиз ўртасидаги ҳамкорликни янада ривожлантириш ва чуқурлаштиришга ўзаро интилиш мамнуният билан қайд этиб ўтилди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг мажлисида П. Н. Демичевнинг совет давлат делегациясининг Ироқ Республикасига қилган визити тўғрисидаги ахбороти кўриб чиқилди, шунингдек, XXVII съезднинг ҳамда КПСС Марказий Комитети январь Пленумининг қарорларини амалга ошириш билан боғлиқ бошқа баъзи масалалар ҳам муҳокама қилинди.

Сурия раҳбари Москвага келди

Араб Социалистик Уйғониш партиясининг Бош секретари, Сурия Араб Республикасининг Президенти Ҳафиз Асад КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Советининг таклифига биноан 23 апрель куни расмий дўстона визит билан Москвага келди.

Аэродромда уни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси А. А. Громико, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри Э. А. Шеварднадзе, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, СССР мудофаа министри С. Л. Соколов, КПСС Марказий Комитетининг секретари А. Ф. Добрынин, бошқа расмий кишилар кутиб олдилар.

Меҳмон аэродромдан Кремлга йўл олди.

* * *

Катта Кремль саройининг Георгий залида Ҳ. Асадни кутиб олиш тантанали маросими бўлди.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачев Сурия раҳбарини самимий саломлашиб кутиб олди.

(ТАСС).

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармони

ЎРТОҚ Р. ЖЎРАЕВНИ ЎЗБЕКИСТОН ССР ҲУНАР-ТЕХНИКА ТАЪЛИМИ ДАВЛАТ КОМИТЕТИНИНГ РАИСИ ҚИЛИБ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми қарор қилади:

Ўртоқ Рисбой Жўраев Ўзбекистон ССР ҳунар-техника таълими давлат комитетининг раиси қилиб тайинлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Р. НИШОНОВ

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари учун — Президиум аъзоси

Ш. МИРСАИДОВ

Тошкент шаҳри, 1987 йил 24 апрель

СССР Ташқи ишлар министрлиги вакилининг баёноти

Кейинги кунларда Вашингтоннинг айрим расмий вакиллари бераётган баёнотларида Совет Иттифоқининг регионал масалалардаги позицияси ноаниқ, баъзан эса бузиб талқин этилмоқда. Бунда масалаларнинг мазкур группаси АҚШ давлат секретари Ж. Шульцнинг Москвада яқинда ўтказилган музокаралар чоғида муҳокама қилинганлигига ишора этилмоқда.

Шу муносабат билан СССР Ташқи ишлар министрлигининг вакили 23 апрель куни совет ва чет эл журналистлари учун ўтказилган брифингда қуйидаги баёнотни берди.

Ҳозирги энг ўткир масала — Афғонистон теварагидаги вазиятда Американинг ёндашуви аҳволни нормаллаштириш ва сиёсий воситалар билан бартараф этишга ҳалақит бераётган энг катта тўсиқ бўлиб турибди. АҚШ давлат секретари билан музокараларда шу нарса жуда аниқ-равшан таъкидланди. Бизнинг фикримизча, АДР ҳукуматининг миллий яраш программаси вазиятни барқарорлаштириш ва мамлакат ичкарисида қон тўкилишини тўхтатиш учун реал асос яратаётганлиги, Женевадаги «Афғонистон — Покистон музокаралари эса позицияларни реал равишда яқинлаштириш даражасига етганлиги сабабли Американинг ёндашувига берилган бундай баҳо, айниқса адолатлидир.

Кобулдаги қонуний ҳукуматни ағдариб ташлашга ҳам, афғон можароси ёрдамида Совет Иттифоқини «ҳолдан тойдириш»га ҳам америкаликлар муваффақ бўла олмасликлари Ж. Шульцга уқтириб ўтилган эди. Башарти, маъмурият афғон масаласини уруш йўли билан, «ҳарбий усулларда ҳал этиш»га қилаётган уринишларини қайсарлик билан давом эттираверадиган бўлса, бу йўл Қўшма Штатларнинг ўзи учун ҳам, шунингдек кўр-кўрона унга эргашиб бораётганлар учун ҳам жуда жиддий оқибатлар келтириб чиқариши мумкинлиги равшан бўлиши керак.

АҚШ маъмуриятининг Афғонистонга нисбатан ўз сиёсатини қайта кўриб чиқиш, вужудга келаётган янги реалликларни эътиборга олиш ва мана шу кескинлик манбаини тугатиш соҳасида сарфланаётган куч-ғайратларга қўшилиш учун ҳамма имкониятлари ҳали ҳам бор, шу нарса ҳам айтиб ўтилган эди.

Дунёнинг бошқа райони — Марказий Америкада Қўшма Штатлар Никарагуа теварагидаги кескинликни йўл қўйиб бўлмайдиган даражада кучайтирмоқда. Бунга АҚШ давлат секретари эътибори қатъий тарзда қаратилган эди. Америкаликлар ҳақиқатда бу ерда кенг миқёсли қуролли агрессия ёқасига келиб қолдилар. Биз Ж. Шульцга Никарагуа — эрксевар, мустақил мамлакат эканини, америкалик агрессорлар қаршисида ёлғиз қолмаслигини, унга зарур ёрдам бериб келинганлиги ва бундан буён ҳам берилаверишини айтдик. Шу билан бирга Марказий Америкадаги мухолифлик ва уруш — сандиночилар танлаб олган йўл эмас ва, албатта, биз танлаган йўл ҳам эмас.

Давлат секретари орқали Америка раҳбариятига мухолифликни, урушқоқлик тенденциясини бартараф этиш, шу райондаги аҳволни ўзаро мақбул тарзда тинч бартараф қилишнинг реал мавжуд бўлган механизмига тўсқинлик қилишни тўхтатиш таклиф этилди. Контадора жараёни, Никарагуанинг АҚШ билан бевосита мулоқотни қайтадан бошлаш тўғрисидаги тегишли таклифлари бунинг учун асос бўла олади.

Америка томони билан учрашувларда бир қанча регионларда сақланиб қолаётган кескинлик учун масъулият тўғридан-тўғри Қўшма Штатларнинг зиммасига тушаётганлиги қатъий қилиб таъкидланмоқда.

КАДРЛАР ЎҚУВИ

24 апрель куни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳузуридаги республика партия-хўжалик активлари мактабида навбатдаги машғулот бўлиб ўтди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳузуридаги Партия тарихи институтининг директори Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги Ҳ. Т. Турсунов «Жамиятнинг олға томон ривожланишида инсон омили ролининг ўсиб бориши» мавзуида лекция ўқиди.

(ЎзТАГ).

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ПАРТИЯНИНГ УЛУҒВОР РЕЖАЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРИШДА ХОТИН-ҚИЗЛАРНИНГ ФАОЛ ИШТИРОКИНИ, УЛАРНИНГ СИЁСИЙ АКТИВЛИГИ ВА МЕҲНАТ ҒАЙРАТИ МУТТАСИЛ КУЧАЙИБ БОРАЁТГАНЛИГИНИ МАМНУНИЯТ БИЛАН ҚАЙД ЭТАДИ.

(КПССнинг совет хотин- қизларига табригидан).

ХОТИН-ҚИЗЛАР — ҚАЙТА ҚУРИШ

КПСС Марказий Комитетининг партия XXVII съездига Сиёсий докладида шундай сўзлар бор: «Тегишли ташкилий формалар ҳақида ҳам ўйлаб кўриш лозим бўлади. Меҳнат коллективларида, турар жойларда хотин-қизлар кенгашлари тикланса, улар Совет хотин-қизлар комитети бошчилигида ягона системага бирлаштирилса, чакки иш бўлмас эди. Хотин-қизлар кенгашлари жамиятимиз ҳаётидаги кенг кўламдаги ижтимоий масалаларни ҳал қилишга жиддий таъсир кўрсата олган бўлур эди».

ОНА БЕШИГИ ДУНЁДИР

Ҳозирги кунларда мамлакатимиз бўйлаб хотин-қизлар кенгашларининг такомиллашиши ниҳоясига етмоқда ва уларнинг имтиёз ва бурчлари ҳақидаги масала кенг кўламда кўриб чиқилмоқда. Хотин-қизлар кенгашлари истиқболли ва ҳаётий зарур эканини турмушнинг ўзи кўрсатиб турибди. Чунки, улар халқ ижтимоий ҳаракатининг энг керакли бўлагидир.

Хотин-қизлар кенгашларининг тузилиши — бизнинг социалистик демократия кенг қулоч ёзаётганига яна бир ёрқин далилдир.

Вақт, замон биз аёлларни дунё тақдири, она сайёрамиз, инсоният тақдири ҳақида ўйлашга, меҳнат ва ижод қилишга даъват этади. Ҳозирги давр аёли тебратаётган бешик энди тўрт девор орасидаги бешик эмас, балки дунёнинг кенг бағирли улкан бешигидир. Айтиладиган ўланлар энди ёлғиз она бешик қошида ўлтириб айтадиган тор маънодаги ўланлар эмас, балки, дунё оналари айтаётган ўланларга жўр бўлгувчи, дунё болаларига баб-баравар ором бағишловчи ўланлар бўлмоғи керак. Ҳа, оналар бешиги дунёдир! Дунёнинг тинч бўлмоғи, она сайёрамизнинг ўз меҳварида осуда айланмоғи учун биз аёллар, оналар ҳам жавобгар ва масъулмиз. Партия белгилаб берган қарорларни тезроқ, яхшироқ амалга оширишдек муҳим вазифалар ҳақида ўйлашга, умумхалқ ҳаракатининг олдинги сафларида боришга бурчлимиз.

Бу йил мамлакатимизда, бутун дунёда Октябрь инқилобининг 70 йиллиги байрам қилинади. Октябрь орзулар чироғини ёқди. Оналаримиз, опа-сингилларимиз тақдирини нур билан ёзди. Уларнинг қаддини, нуфузини, иқтидорини эъзозларнинг аршига кўтарди.

Улуғ Ватан уруши йилларида Ватан жароҳатига малҳам бўлган оналаримиз, уларнинг қизлари бугун янги шаҳарлар қуряптилар.

Қайта қуриш, жадаллаштиришдек умумхалқ иши аёлларнинг иштирокисиз бўлиши мумкин эмас. Мамлакат аҳолисининг 53 процентини аёллар ташкил қилади. Афсуски, уларнинг кўпи ҳали қўл меҳнати билан банд. Аёлларни қўл меҳнатидан озод қилиш — муҳим вазифа. Кўпгина жойларда соғувчиликни, сабзавотчилик ишларини аёллар асосан қўл билан бажармоқдалар. Аёллар оғир-оғир юкларни кўтаришга, ташишга мажбур бўлаётгани ҳам сир эмас.

Жуда кўп жойларда аёллар тунги сменаларда ишлаяпти. Аёллар эркаклар бажариши керак бўлган ишларни бажармоқдалар. Уларнинг соғлиғини муҳофаза қилиш ҳали ҳам кўнгилдагидек эмас. Аёллар меҳнати илмий-техник асослар нуқтаи назаридан қайта кўриб чиқилиши керак деб ўйлаймиз.

Яқинда «Ҳужум» ҳаракатининг фаоллари билан бўлган учрашувда қатнашдик. Улар орасида хоразмлик Бекажон Сафоберганова ҳам бор эди. У биринчи бўлиб трактор минган аёл Ниёзжон Маҳмудова ҳақида гапириб берди. Ниёзжон Хоразм воҳасида биринчи бўлиб трактор рулини тутди. Лекин хурофотчилар унинг бу жасоратини кўролмадилар. Қизнинг трактор рулини тутган бармоқларини болта билан чопиб ташладилар. Ниёзжон барибир тракторини, даласини ташлаб кетмади.

Бекажон Шовот районидаги Чкалов номли колхоздан. У қишлоқдаги механизаторлик курсини тамомлаган экан. Ҳозир эса Тошкент қишлоқ хўжалик институтининг агрономия факультетида ўқияпти. Колхозда 8 йил механизаторлик қилган. Сўнг бригадир бўлиб ишлади. Кейинги икки чақириқдан буён Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати, республика Ленин комсомоли мукофотининг лауреати. Бекажоннинг колхоздаги ишлари билан қизиқдик. Чакки эмас. У бошлиқ комплекс механизациялашган бригаданинг 16 нафар аъзоси бор. Улар хўжалик территориясига туташ Эшвой чўлини обод қилишяпти. Лекин... Лекин... механизаторлар етишмайди, айниқса, механизатор қизлар камайиб кетяпти, деб афсусланди аёл.

— Нега шундай?

— Боиси, механизаторлар тайёрлайдиган курсларнинг ўзи ҳам камайиб кетяпти. Ёдингиздами, республикамизнинг ҳар бир қишлоғида ўнлаб турсунойчилар бор эди. Қани улар?

Ёзёвондаги «Москва» колхози раисаси Раҳимахон Ражабова ҳам шу гапларни кўнглига тугиб юрган экан.

— Ёдимда, — деди раиса, — 70-йилларда колхоз раислари ҳам, ота-оналар ҳам қизларнинг механизатор бўлишига тиш-тирноғи билан қаршилик қилардилар. Лекин қизларимиз ўз иродаси, қатъийлиги билан ғолиб чиқардилар. Ҳозир эса колхоз раҳбарлари ҳам, ота-оналар ҳам техника нима эканини яхши тушунишади. Мана бизда 100 дан ортиқ механизаторнинг ҳаммаси эркаклар. Бу аҳвол бизга ҳам хуш келмайди. Бизлар ҳам ҳижолатдамиз.

— Хўш, нега шундай?..

Худди ана шу масалани кўплашиб ўйлашимиз керак. Биз далаларимизда юзлаб, минглаб «зангори кема» капитанларини кўришни истаймиз. Бунинг учун хотин-қизлар кенгашлари биринчи бўлиб кўмакка келишлари керак. Қишлоқ аёлларини оғир меҳнат юмушидан қайтиб, ярим кечаларда кир ювиш, ҳамир қориб, нон ёпиш ташвишларидан озод қилиш ҳақида ўйлаш зарур. Оилани мустаҳкамлаш, ажралишларнинг олдини олиш керак. Ана шу ишларни амалга оширишда хотин-қизлар кенгашлари бош-қош бўлиб туриши, маҳаллий Советларга кўмакка келишлари зарур. Совет оиласини мустаҳкамламай, уни сақлаб қолмай туриб, жамиятни қайта қуриб бўлмайди.

Наманган шаҳар суди раиси Хадича Йўлдошева билан суҳбатимизда унга «қўйди-чиқди»ларнинг боиси нима, деб савол бердик. Мана, нималар аён бўлди. Бир йилда 400 га яқин ариза тушади, — дейди у. — Ҳаммаси никоҳни бекор қилишни сўраб ёзишади. Ахир, бу оилалардаги ажралишларга сабаб нима? Таҳчилликми? Йўқ! Фарзандсизликми? Йўқ! Ҳаммаси бисёр. Лекин... Эски урф-одатлар янги анъаналарга ҳамон ўрнини бўшатиб берганича йўқ. Хурофот туфайли ҳамон ажралишлар, аччиқ кўнгилҳолликлар бўлиб турибди.

— Нега шундай? — сўраймиз.

— Негаки, ҳамон ўша паспортдаги суратини кўриб уйланишлар содир бўлиб турибди. Ахир, инсонда ташқи қиёфадан ташқари характер, ички дунё, орзулар ҳам бор-ку! Тўйлар ихчамлашяпти. Бу яхши. Лекин меҳрни, муҳаббатларни ихчамлаб бўлмайди-ку! Ёшларимиз бир-бирини яхши билмай, яхши ўрганмай, севмай туриб турмуш қуришяпти. Ота-оналар эса уларни тўйдан олдин учрашишга қўймаяптилар. Агар қиз йигит билан учраша-ю, тўй бўлмай қолса, қизнинг «оҳори тўкилармиш». Биз ёшларни комсомолда ўргатамиз, ишда ўргатамиз, лекин уйда қайнона ўз билгича ўргатади. Ўргатади эмас, уларнинг устидан ҳукмронлик қилади. Менимча, ёшларга ҳадеб ўргатавериш керак эмас. Хўжаликдаги икир-чикирлар, ўринсиз панду-насиҳатлар оиладек муқаддас нарсани емиради баъзан. Мана, яқинда Каримахон исмли келинчак касалхонага тушди. Яқиндагина армиядан келиб ширин турмуш қурган куёв Раҳматулло эса суд курсисида ўтирибди. Йигитнинг онгига заҳар бўлиб кирган хурофотнинг иши бу! У келинчагининг очиқ-сочиқ юришини истамаган, калиш-махси кийиб юришини талаб қилган. Негаки, у мана шундай тақводор оилада ўсган, тарбия олган.

— Кўпгина йигитларимиз ишламайди, — дейди суд раиси. — Ишламагач, уларда мустақиллик ҳам йўқ. Жуда борса новвойчилик қиладиган йигитлар кўчада ўзларини бойваччалардай тутишади. Келинчакларнинг ажралиш ҳақидаги аризаларида кўпинча «эрим ҳеч қаерда ишламайди», деб ёзилган бўлади. Меҳнатсиз даромадларнинг эса охири вой.

Оилани мустаҳкамлаш керак. Бу тарбия ишига бориб тақалади. Оммавий ахборот ва пропаганда, медицина суҳбатларини маҳаллаларда тез-тез ўтказиб туриш керак. Бу ишни аёллар ўртасидагина эмас, эркаклар ўртасида ҳам олиб бориш керак. Шундай деяётганимизнинг боиси бор. Наманганда уйланадиган йигитлар ажойиб одат чиқаришибди. Келин бўлғувчи қизнинг ота-онаси йигитга бир неча қатор сарупо қилиши, уларнинг орасида албатта фикон деб аталган кўйлак бўлиши шарт экан. Аслида фикон деб аталган кўйлакни чет элларда кўча супирувчи фаррошлар кияди. Бизнинг йигитларимиз эса тўй куни ўша кўйлакни кийишни урф қилишибди. Буни қандай тушунмоқ керак? Чет эл буюмига кўр-кўрона сажда қилишми? Албатта, фикон магазинларда йўқ. Бечора ота-оналар шу кўйлакни бозордан 200 сўмдан сотиб олишга мажбур бўлишяпти. Бу нима? Чайқовчиларнинг чилдирмасига ўйнаш эмасми? Суд раисининг қўлидаги қатор ажралиш ҳақидаги «иш»ларни варақлаб чиққанимизда уларнинг кўпида мана шу лаънати фикон кўйлаги тилга олинади. Сарупога шу кўйлакни топиб қўшолмаган ота-оналар, келинчак ҳам дашномларга қолади. Ахир жойлардаги тўй комиссиялари, маҳалла комитетлари раислари, хотин-қизлар кенгашлари нима қилиб ўтиришибди? Биргина Наманган шаҳрининг ўзида бир йилда 234 ёш оиланинг бузилиб кетишини нима билан изоҳлаш мумкин? Наманганда ҳали она сути оғзидан кетмаган йигитчалар соқол қўйиб юрганини кўрдик. Муллаваччаларга тақлид эмиш. Ёшгина қиз-жувонлар ёпинчиқларда юришибди. Ахир, бу хурофот қолдиқлари қачон тугайди?

Улуғ инқилобнинг 70 йиллиги, «Ҳужум» ҳаракатининг 60 йиллигини байрам қилиш арафасида турибмиз.

Жойларда эса ҳамон хурофотчилар кавакларда, туйнукларда бўлса ҳамки «фаолият» кўрсатиб келмоқда. Содда аёлларимиз уларга сиғинмоқда.

Ҳозирги қайта қуриш — одамларнинг маънавий оламини, виждонини, онгини қайта қуришга кўпроқ дахлдор. Аёллар ҳаётига, юрагига, орзу-умидларига, режаларига аралашиш, уларни актив меҳнат қучоғига тортишга бурчли бўлган хотин-қизлар кенгашлари эса айрим шаҳар, қишлоқларда ҳалигача тузилган эмас, тузилган бўлса ҳам хўжакўрсинга холос.

Бизда ишлаб чиқаришдаги жуда кўп аёллар ўз корхоналарида стахановчилик ҳаракатининг иштирокчилари, социалистик мусобақа илғорларидир. Уларнинг кўпчилиги болали аёллар. Улар болаларини ташлаб узоққа боролмайдилар. Болали аёллар учун санаторийлар йўқлиги ҳамон ҳал этилмаган муаммо бўлиб қолмоқда. Бу масалани касаба союз ташкилотлари жуда секин ҳал қилмоқда.

Бизлар, бизнинг хотин-қизлар кенгашларимиз худди инқилоб йилларидагидек, худди Улуғ Ватан уруши йилларидагидек бирлашиб, бир-бирларига кўмаклашиб ишлаши керак. Болаларга ёшликдан эстетик ва интернационал тарбия беришимиз учун ҳам шундай қилишимиз керак. Она хоҳ у министр бўлсин, хоҳ у космонавт учувчи бўлсин, хоҳ у Социалистик Меҳнат Қаҳрамони бўлсин, хоҳ оддий колхозчи бўлсин, алла айтишни ва алла сўзи, оҳанги билан боласига Ватанни севишни, биродарликни ардоқлашни, қардошликни улуғлашни ўргатса яхши.

Кўпинча эркакларнинг ичкилик ичиши ёки ичмаслиги ҳам биз, аёлларга боғлиқ. Жамиятимизда ичкиликка қарши ўт очилган бир пайтда, айниқса, аёлларимиз буни яхши ҳис қилиши керак. Оиласида, уйида ороми-оройиши бор йигит ёки ота кўчага чиқиб ичкилик ичмайди, албатта.

Музейларнинг бирида гитлерчилар крематорийси фонида чизилган жуда ҳам гўзал аёл суратини кўриб қолдик. Бу сурат, бу мўъжизавий манзара қошида маҳлиё бўлмай иложингиз йўқ эди. Кимда-ким шу суратни кўрса ҳеч қачон уруш бўлмаслиги учун овоз беради. Улуғ Ватан уруши қаҳрамонлари пойида бир бора эмас, ўн бора бош эгади. «Тинчлик», «Тинчлик» дея қичқиргиси келади.

Катта буюк санъат асарларига мавзу бўлишга муносиб аёлларимиз беҳисоб. Аёл бўлиш бу шунчаки гап эмас. У — ҳаёт. У — офтоб! У — она! У бутун ҳаёти билан севишни, одамларни ардоқлашни билади. Муҳаббат эса қайта қуришга ҳам, жадаллаштиришга ҳам қодир бўлган катта кучдир. Биз, аввало, болаларни давримизга муносиб тарбия қилишимиз, янада ширинроқ, мазмунлироқ турмушнинг дояси бўлишимиз керак. Биз унумли, самарали, кашфларга дахлдор меҳнат қилишни, тинч, осуда ҳаётни кўз қорачиғидай асраб, эҳтиёт қилишни уддалашимиз керак. Биринчи галда ўзимизни қайта қуришни ўрганишимиз лозим!

Эътибор ОХУНОВА.

● Чиноз районидаги Охунбобоев номли колхознинг моҳир пахтакори Муборак Болтабоева Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати. У сайловчилар наказларини ҳамма вақт жон-дилидан бажариб келади. Депутат навбатдаги долзарб вазифам дала меҳнаткашлари учун маданий-маиший шароитларни янада яхшилаш масаласи билан жиддий шуғулланиш, деб айтди.

Суратда: депутат М. Болтабоева.

А. ТЎРАЕВ фотоси.

ДОНОЛАР БИСОТИДАН

Оилавий ҳаёт ўзаро муҳаббат билан боғланган бўлса, катта бахт келтириши мумкин.

Н. К. КРУПСКАЯ.

●

Маданиятнинг қай даражадалиги аёлга бўлган муносабат билан белгиланади.

М. ГОРЬКИЙ.

●

Онамиз қалбимизда абадий яшайди. У менга юрак берди, бу юракка муҳаббат туйғусини сингдирди, кўнглимни кенг қилди ва ўзи унда доимо яшаб қолди.

Ф. Э. ДЗЕРЖИНСКИЙ.

●

Аёл кишининг жамиятдаги ўрни қандай бўлса, унга эрининг муносабати ҳам худди шундай.

Н. Г. ЧЕРНИШЕВСКИЙ.

●

Кимки аёл ҳуқуқини ҳимоя қилса, бола ҳуқуқини ҳимоя қилган бўлади, бошқачароқ айтганда — у келажакни ҳам ҳимоя қилади.

В. ГЮГО.

●

Яхши хотин — жон малҳами.

ҚОБУС.

●

Аёл эркак зотининг буюк мураббийсидир.

А. ФРАНС.

●

Биз учун аёл бахти хусусидаги маънавий масъулиятни зиммага олганимиз ҳолда унинг қалбига, ҳаттоки билмай туриб озор бериб қўйишдан ҳам ортиқроқ бахтсизлик бўлмайди.

В. Г. БЕЛИНСКИЙ.

КЕНГ УФҚЛАР

Кадрларни танлаш ва жой-жойига қўйиш билан бирга, уларнинг ғоявий чиниқиши, малака ошириши тўғрисида ғамхўрлик қилиш — партиявий ишнинг муҳим жабҳаси.

ЯНГИБОЗОР район партия комитетининг идеологик-тарбиявий ишга доир ҳисоботи обком бюросида тингланганида, Хива район партия комитетининг сиёсий-иқтисодий ўқувни ташкил этиш соҳасидаги иши таҳлил қилинганида, хотин-қиз кадрлар сиёсий билими ва малакасини ошириш хусусида, принципиал гап борди. Конкрет тадбирлар белгиланиб, сўз ва иш бирлигини таъминлаш назорат остига олинди.

Қарорлар қабул қилиш, тадбирлар белгилаш туфайли нимага эришилди? Кейинги даврда партия органлари номенклатурасидаги хотин-қизларнинг сони ўсди. Партия комитетлари аъзоларининг учдан бир қисмидан кўпроғи хотин-қизлардир. Шаҳар, район партия комитетларининг, бошланғич ва цех партия ташкилотларининг секретарлари, касаба союз, комсомол ташкилотларининг, меҳнат коллективларининг раҳбарлари орасида хотин-қизлар кўпайди.

Ташаббускор аёллар тўғрисида гап борганида, Фотима Оллоберганованинг номи ҳурмат билан тилга олиниши бежиз эмас. У Қўшкўпир районидаги Карл Маркс номли колхозда бригада бошлиғи вазифасида ишлайди, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган пахтакор, область партия комитети бюросининг аъзоси. Пахтадан муттасил юқори ҳосил етиштириб, довруқ қозонган. У бригада пудрати методини биринчилардан бўлиб жорий этишга, алмашлаб экишни тўла ўзлаштиришга эришди. Улуғ Октябрь 70 йиллиги шарафига 50 центнерлик маррани эгаллаш, машина теримида байроқдор бўлиш — бригада аъзоларининг қатъий аҳдидир. Ф. Оллоберганова обком бюроси аъзоси сифатидаги масъулиятли бурчини адо этмоқда.

Пахтачилик бригадаларига раҳбарлик қилаётган Социалистик Меҳнат Қаҳрамонлари Ободон Дўсова ва Ўғилжон Нуруллаевалар колхоз ишлаб чиқаришининг моҳир ташкилотчилари, янгилик ва прогрессив усулларнинг ташаббускор тарғиботчилари бўлиб, уларнинг издошлари сафи кенгайиб бораётир. Бу бригадалар мўл, сифатли ҳосил етиштириш лабораторияси бўлиб қолган.

Қайта қуришнинг залворли юки гарданига тушган, долзарб участкаларда, масъул лавозимларда ишлаётган хотин-қиз кадрларга осон эмаслиги маълум. Янгибозор район партия комитетининг биринчи секретари Р. Иброҳимова, Қўшкўпир район ижроия комитетининг раиси С. Салоева билан суҳбатлашганимизда, етилган ва ҳал этилмаган талайгина проблемаларни тилга олишди. Турғунлик ва салбий ҳодисаларнинг оқибатларини тугатиш, экономика тараққиётини жадаллаштириш, социал-маданий соҳада туб ўзгаришларни амалга ошириш енгил кўчаётгани йўқ, албатта.

— Қийинчиликларни енгиш, сабот ва қатъият кўрсатиш заруриятини яхши тушунамиз. Ҳамма ишни ўзимиз қилишимиз керак, уни биров қилиб бермайди. Ҳозирги талаб шу. Аммо, кадрларимиз мадад ва қўллаб-қувватлашга эҳтиёж сезишганда, улардан амалий ёрдамни аямаслик лозим, — деди Р. Иброҳимова.

Ҳаққоний фикр. Илғор ташаббус, янгилик ва прогрессив ишлар қўллаб-қувватланиши, кадрларга ишонч ва талаб уларга ғамхўрлик ва мадад билан қўшиб олиб борилиши зарур.

ХАЗОРАСП районидаги «Партия XXI съезди» колхози правлениесида Амина Қурбонова билан суҳбатлашяпмиз. У касби бўйича иш билан таъминланишида ёрдам сўраб редакцияга мурожаат қилган эди.

— 1985 йилда Хива қишлоқ хўжалик техникумини агроном ихтисоси бўйича битирдим. Колхоз раҳбарлари олдига иш сўраб келсам, бўш ўрин йўқлигини айтиб, илтимосимни рад қилишди. Раис эса: «Сенга иш йўқ, қаерга борсанг боравер!» деб жеркиб берди, — деди Амина.

Бу аёл киши қадрини ерга уриш, уни камситиш эмасми? Раис Д. Раҳимовнинг хотин-қиз мутахассисга бу тариқа муносабатини бошқача қандай изоҳлаш мумкин? 24 та пахтачилик бригадаси бошлиғи орасида битта ҳам хотин-қиз йўқ. Участка агрономлари ўринларини ҳам эркаклар эгаллаб олишган. Бу факт хотин-қизларга ишончсизлик билан қарашга хўжаликда ҳали ҳам барҳам берилмаганлигини кўрсатади.

Ўрта махсус ўқув юртларини тамомлаган мутахассисларни ишга жойлаштирмаслик, айниқса хотин-қизларни сарсон қилиш ҳоллари Янгибозор ва Шовот районларида ҳам содир бўлди. Урганч районидаги Чапаев номли колхозда педагогика билим юртини битирган ва болалар боғча-яслиларига ишга келган мутахассисларнинг бир қисми ихтисослари бўйича ишлай олмаётир, чунки мактабгача тарбия муассасалари тармоғини кенгайтиришга эътибор кам.

Область хўжаликларида хотин-қизларни раҳбарлик ишларига кўтаришда эскича фикрлашга шубҳа ва иккиланишга мойиллик, «эплай олармикан» деган шубҳа борлигидан кўз юмиб бўлмайди. Колхоз раислари, совхоз директорлари, бош мутахассислар орасида аёллар нега кўринмай қолди? Халқ маорифи, медицина, савдо, маиший хизмат системаларида ҳам хотин-қизлардан раҳбарлар оз. Масалан, Қўшкўпир районидаги 40 та мактабдан 5 тасига хотин-қиз директор, 7 та медицина муассасасидан биттасида аёл врач раҳбарлик қилмоқда. Хива гилам комбинати ва тикувчилик фабрикаси, «Облшвейтрикотажбит» ва ипакчилик бирлашмаларига қарашли корхоналарда асосан хотин-қизлар ишлайди, уларга эркаклар раҳбарлик қилади. Наҳотки аёллар орасидан меҳнат коллективларига бошчилик қилишга қодир бўлган кадрлар топилмаса? Топилади.

Гап — уларни танлаш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялашда, авайлаб камолга етказишдадир. Бу иш билан жиддий, мунтазам ва изчил шуғулланиш керак.

Ф. ЗОҲИДОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

● *Сўз-съезд делегатларига*

ҲАЛ ҚИЛУВЧИ КУЧ

Айни кунда социал-иқтисодий ҳаётимизнинг ҳамма соҳаларида хотин-қизларнинг меҳнатсеварлиги ва таланти, уларнинг активлиги ҳамда билимлари янада ёрқин намоён бўляпти.

Улар қайта қуришда фаол иштирок этишяпти, меҳнатда илғор. Бола тарбиясида аёлларимиз ҳиссаси беқиёс. Бир сўз билан айтганда, улар КПСС XXVII съезди минбаридан айтилган партия хотин-қизларнинг мададига умид боғлайди, деган ишончга муносиб амалий иш билан жавоб беришга интилмоқдалар.

Бирлашмамизда, шу жумладан цехимизда ҳам меҳнатда пешқадам ва жамоат ишларида фаол хотин-қизлар кўп. Аппаратчи Т. Юхнони олайлик. Ўз касбини мукаммал билади, яхши жамоатчи. Республика Олий Совети депутати сифатида халқ наказларини пухта бажариш учун елиб-югуради. Р. Қурбонова, Г. Клевцова, Ш. Шамсуддинова кабилар илғор смена раҳбарлари, ишчи В. Ена эса халқ контроли группасига раислик қиляпти. Улар зиммасида оила юмуши, фарзандлар тарбияси ҳам бор. Шунга қарамай жамоат топшириқларини ҳам кўнгилдагидай бажаришга улгуришади.

Шу кунларда ҳаммамиз пионер лагеримизни ёзги мавсумга тайёрлаш учун ишдан ташқари вақтларда баҳоли қудрат, амалий ёрдам кўрсатяпмиз.

Табиийки, коллективда бундай ишчан, ташкилотчи ва ғамхўр аёллар қанча кўп бўлса, иш унуми юқори, меҳнат муваффақиятларимиз шунча салмоқли бўлади. Цехимиз ишлаб чиқариш топшириқларини ошириб бажаряпти. Бирлашма бўйича ҳам кўрсаткичлар юқори. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг V пленумида корхонамиз ютуқлари муносиб баҳоланди. Корхона иқтисодий-техника кўрсаткичларининг яхшиланиб боришига хотин-қизлар ҳар қачонгига қараганда кўпроқ мадад беришмоқда. Шу ўринда бирлашмадаги ишчи-хизматчиларнинг ярмидан кўпроғини хотин-қизлар ташкил этишини алоҳида ифтихор билан таъкидлаб ўтмоқчиман.

Кейинги йилларда хотин-қизлар учун меҳнат, маданий-маиший шароит анча яхшиланди. Корхонамизда бу соҳадаги ишлар бошқа коллективлардагига нисбатан бир мунча яхшироқ йўлга қўйилган бўлса-да, шаҳримиздаги умумий аҳвол ҳали талабга жавоб бермайди. Иш жойларида оддий гигиена хоналари ташкил этилмаган. Транспорт, медицина, савдо, маиший хизмат кўрсатиш эҳтиёждагидан паст даражада. Уй-жой, болалар боғчалари, маданият муассасалари етишмайди.

Ўйлаймизки, фаолият кўрсата бошлаган хотин-қизлар кенгашлари бу муҳим масалаларнинг тезроқ ҳал этилиши ва яхшиланишига яқиндан кўмак берадилар. Ана шунда қайта қуриш жараёни, ошкоралик ва ҳаққонийлик даврида хотин-қизларнинг роли ортиб бораверади.

Л. ЖОЛУДЕВА,
«Навоназот» ишлаб чиқариш бирлашмаси ишчиси, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети аъзолигига кандидат.

РАҚАМЛАР КЎЗГУСИДА

МАМЛАКАТДА:

- Ҳар икки халқ депутатининг бири, ҳар тўрт Социалистик Меҳнат Қаҳрамонининг бири хотин-қизлардир.
- 5 миллиондан кўпроқ хотин-қиз КПСС сафида.
- Халқ хўжалигида банд бўлган кишиларнинг ярми, олий ва ўрта махсус маълумотлиларнинг 60 проценти хотин-қизлар.
- Хотин-қизлар халқ маорифи ходимларининг 75 процентини ташкил этади.
- Дипломли мутахассисларнинг ярмидан кўпи хотин-қизлардир.
- 400 мингдан ортиқ Қаҳрамон она бор.
- Аҳолининг 53 процентини хотин-қизлар ташкил этади.

Графикдан ўзиб

Марғилондаги бадиий буюмлар фабрикасининг тикувчи-мотористи Ортиқхон Мажидова август ойи ҳисобига меҳнат қила бошлади. У амал қилаётган юксак суръат Октябрнинг 70 йиллигигача икки ярим йил топшириғини адо этишни таъминлайди.

Битта кўйлакни тикиш учун қарийб ўттизта операцияни бажариш керак бўлади. Мажидова ана шу операцияларнинг кўпини бажаришни ўрганиб олган ва шунинг учун потокда ҳар қандай ходим ўрнини боса олади.

Унинг тажрибасини кўпгина тикувчилар ўрганиб олдилар, цехда ҳар сменада қўшимча 20—25 та буюм тайёрланмоқда. Ишлаб чиқариш илғорларидан Р. Мирзаева, М. Отажонова, Ш. Пўлатова, М. Исоқова, О. Дадажонова ҳамда бошқалар 7 ноябргача беш йилликнинг икки йили топшириғини бажариш мажбуриятини қабул қилдилар.

(ЎзТАГ)

...ВА ЖАДАЛЛАШТИРИШНИНГ БУНЁДКОР КУЧИ

● Комсомол қиз Хумор Ғуломовани Самарқанддаги 8 Март номли тикувчилик бирлашмаси меҳнат аҳли фахр билан тилга олади. У корхонада саккиз йилдан буён ишлаб келади. Меҳнат фаолияти билан ҳам, одоб-ахлоқи билан ҳам у кўпчиликка ибрат бўлаётир. Ғуломова бирлашма комсомол комитети бюроси аъзоси.

Суратда: илғор ишчи Ҳ. Ғуломова.

М. ЙЎЛДОШЕВ фотоси.

РАҚАМЛАР КЎЗГУСИДА

РЕСПУБЛИКАДА:

● 112 нафар хотин-қиз СССР Олий Совети ва Ўзбекистон ССР Олий Советига депутат этиб сайланган.

● Барча педагог ва врачларнинг ярмидан кўпи хотин-қизлар.

● Олий ва ўрта махсус маълумотли мутахассиснинг тенг ярми хотин-қизлар.

● 135 нафар хотин-қиз Социалистик Меҳнат Қаҳрамони

● 78 аёл профессор деган олий илмий унвонга эга.

● 1113 доцент, 122 фан доктори, 3786 фан кандидати, 14 минг илмий ходим — хотин-қизлардир.

● 100 мингдан зиёд Қаҳрамон она бор.

● Маҳфират Исматова — атеист-лектор. Ўзи истиқомат қилаётган Бухоро районидаги «Ленинизм» колхозида у бориб лекция ўқимаган, суҳбат қурмаган бригада қолмаган. У оилаларда ҳам тез-тез бўлиб туради. Болаларни соғлом ва илғор ғоялар руҳида тарбиялаш борасида ота-оналарга маслаҳатлар беради. Унинг суҳбатлари ҳаётий мисоллар асосида диний хурофот ва уйдирмаларни фош этишга қаратилади.

Суратда: М. ИСМАТОВА.

Ҳ. ҚУРБОНОВ фотоси.

● *Съезд делегатларига*

ШАРОИТ СОЗ БЎЛСА...

Коллективимизда асосан хотин-қизлар ишлайди. Шу сабабли корхонамиз ва унинг филиалларида аёллар меҳнатини муҳофаза этиш, уларнинг иш шароитини яхшилаш маъмурият, партия ва касаба союз ташкилотларининг диққат марказида турибди. Бу соҳада бирлашмада кўпгина тадбирлар амалга оширилди. Спорт ва бадиий ҳаваскорлик тўгараклари ишлаб турибди. Маиший хизматнинг тикувчилик, сартарошлик, новвойлик цехлари ҳамда комплекс қабул пунктлари тўқувчилар хизматида. Ҳар бир меҳнаткаш корхона территориясидан чиқмай туриб, уй-рўзғор учун энг зарур буюмларни шу ерда харид қилиши мумкин. Тўқувчилар ҳатто уйда тайёрланадиган таомлар масаллиғини ҳам шу ердан олиб кетишмоқда.

КПСС XXVII съезди қарорларида инсон омилини янада ривожлантириб бориш, шу тариқа юксак меҳнат унумдорлигига эришиш таъкидланган. Яқинда корхона партия комитети бу соҳада қилинаётган ишларни яна бир бор якунлаб, иккинчи смена охири ва учинчи сменада кишиларга маиший хизмат кўрсатиш талаб даражасида бўлмаётганлигини аниқлади. Бу масала партия ва касаба союз комитети мажлислари муҳокамасига киритилди. Даставвал иш бироз яхшилангандек бўлди. Бироқ орадан кўп ўтмай яна эски изига тушиб олди. Бу албатта эскича иш юритиш, масъулиятсизликдан бошқа нарса эмас эди.

Партия комитети ишга жиддий киришиб, кечки сменаларда партком аъзолари навбатчилигини уюштирди. Ишчиларга хизмат қаттиқ назорат қилиб борилди. Ана шундан кейингина, тўқувчиларга савдо, маиший хизмат сифати яхшиланди. Бу эса ўз навбатида меҳнат унумдорлигининг ошишига ижобий таъсир кўрсатди. Ўн иккинчи беш йилликнинг биринчи кварталида ўтган йилнинг шу даврдагига нисбатан анча кўп маҳсулот ишлаб чиқарилди.

Бу ишларнинг ҳаммаси шу соҳада белгиланган тадбирларнинг дастлабки натижаси, холос. Корхонада ҳали ечимини кутаётган муаммолар кўп. Масалан, болалар боғчалари қуриш ҳамон суст олиб борилмоқда. Юзлаб ишчиларимиз уй-жой учун навбатда туришибди. Мавжуд уй-жойларда коммунал хизмати кўрсатиш, сув таъминоти яхшиланишга муҳтож. Булар эса ишчиларнинг кайфиятига салбий таъсир кўрсатмоқда. Иш ва турмуш шароити нечоғли яхши бўлса, меҳнат ҳам шунча баракали бўлади.

Р. БАРАНОВА,
Наманган шойи ишлаб чиқариш бирлашмаси тўқувчиси, бирлашма партия комитетининг аъзоси.

ЁРҚИН ДАЛОЛАТ

Ўзбекистон хотин-қизларининг бугун очилаётган бешинчи съездида олотлик қиз-жувонлар вакили сифатида қатнашар эканман, қалбим қувончга лиммо-лим тўлиқ. Мендек оддий бир деҳқон қизи Ватаннинг юксак эъзозларига сазовор бўлса қувонмай бўладими?

Пахтачилик ривожидаги камтарона хизматларим Меҳнат Қизил Байроқ ва «Ҳурмат Белгиси» орденлари билан тақдирланган. Бундан олдинги чақириқда Ўзбекистон ССР Олий Советига депутат эдим. Партиядаги сафдошларим Ўзбекистон Компартияси XXI съездига делегатликка сайлашган. Буларнинг ҳаммаси Совет давлатида хотин-қизлар нақадар юксак обрў-эътибор эгаси эканлигидан ёрқин далолат бериб турибди.

Колхозимизда хотин-қизлар етакчи куч. Улар орасида фидокорона меҳнатлари билан эл назарига тушганлар жуда кўп. Биргина бизнинг бригадамизда Зубайда Камолова, Руқия Манглиева, Закия Камолова каби хотин-қизлар шербилак йигитлардан ҳеч-ҳеч қолишмай, юбилей йили мўл ҳосили учун астойдил кураш олиб боришяпти.

Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 70 йиллик юбилейини гектар бошига 35 центнерлик ҳосил билан нишонлашни мўлжалга олганмиз.

Аммо колхознинг барча раҳбарлари ҳам хотин-қизлар меҳнатини енгиллаштириш, улар учун барча шарт-шароитларни яратиш ташвишлари билан яшаяптилар деб бўлмайди. Бригадамизда ҳозиргача намунали дала шийпони, доимий болалар боғчаси йўқ. Шунингдек, колхозимизда «Бахт» ашула ва рақс ансамбли бор. Ундаги ҳаваскор санъаткорлар асосан қиз-жувонлардан иборат. Лекин уларнинг мунтазам машғулот олиб боришлари ва ўз маҳоратларини тўла намойиш этишлари учун қишки клуб қурилиши пайсалга солинмоқда. Ҳаммом қурилиши масаласи билан эса ҳеч ким шуғулланмаяпти.

Ҳозирги қайта қуриш, жадаллаштириш кезларида колхоз правлениеси учун хотин-қизларга эътиборни ҳар қачонгидан кучайтириш пайти келди. Ишончим комилки, улар ўзларига кўрсатилган ғамхўрликка жавобан бундан буён ҳам юз карра зўр куч-ғайрат билан меҳнат қиладилар.

Ражабой БОЙМУРОДОВА,
Олот районидаги Навоий номли колхоз пахтачилик бригадасининг бошлиғи.

НУРЛИ ТАҚДИР

ПОЙТАХТНИНГ муҳташам кошонаси атир ҳидидан маст...

Оҳ, шу кунларда Ғафур Ғулом бўлмасмиди-я! Бағринг нурларга тўлгур Онагиналарим, жамалагинг қирқта бўлгур қизалоқларим, деб ёзмасмиди! Босган остонаси тилла бўлган келинаяларим деб, поччамнинг уйини жужуқларга тўлдирган опагиналарим деб ёзмасмиди!

Саҳар чоғи боғча йўлида бола етаклаган, кундуз дастгоҳ қошида, оқшом қозон бошида, тунлари беланчак ёнида тонг орттирган бу тиниб-тинчимас аяжонларимизни таърифламоқ учун ёзувчи бисотида қандоқ жарангли сўзлар бор!

Саройни тўлдириб, савлат тўкиб ўтирганларнинг бири тўқувчи, бири қурувчи, бири шифокор, бири пиллакор, бири пахтакор, бири санъаткор. Лекин улар орттирган бу унвонлар орасидаги энг муътабари она деган унвондир. Шу тобда улар шунча қувонч оғушида туриб ҳам ўз уйларини ўйлаяптилар. «Болаларим дадасини қийнамаяптимикин? Қозон-товоқни эплаётганмикин? Сигир соғувсиз, товуқ донсиз қолмадимикин? Куёвга узатилган қизим аразлаб келмадимикин? Ўғлим келинимни хафа қилмаяптимикин? Кенжа қизимнинг ой куни яқин эди, кўзи ёриб қолмадимикин? Ишқилиб боргунимча тинч турсинда. Қўшалоқ келинларим гап талашиб, жиқиллашиб қолишмадимикин? Шуларга биттадан сумка билан японча зонтик олай. Невараларга живачка, пламастр олиш керак. Дадасига нима олсамикин?

Назаримда ҳозирги замон аёлларининг фикру-ўйлари худди «Маяк» радиостанциясига ўхшайди. Кечаси-ю, кундузи тинмай ишлаб туради. Шунча ўй, шунча хаёллар, ишлар орасида пардоз-андозга вақт топишларига қойил қоламан.

ОЧИҒИНИ айтсам, аёл киши раҳбар бўлган корхона, идора ё ташкилотда интизом ҳам, иш ҳам яхши бўлади. Бай-бай, аёл кишики раҳбар бўлдими, қўли остида ишлайдиган эркакларнинг «шўри қурийди». Диконглатиб ишлатгани-ишлатган. Иш вақтида на шахмат ўйнаб бўлади, на буфетда узоқроқ ўтириб бўлади! Ҳар елкасида иккитадан одам ўтирса бўладиган девқомат ходимнинг ҳам директор опа олдида лўмбиллаб югуриб юришини томоша қилинг.

Аёл киши директор бўлган корхона қошидаги сартарошхона ҳамма вақт планни ошириб бажаради. Эркак зоти борки аёл кишига ёқишга ҳаракат қилади. Иягига чивин қўнса оёғи тойиб кетадиган даражада соқолини қиртишлаб, кейин ишхонага киради. Кабинетда, цехларда папирос чекиш ҳам ўз-ўзидан йўқ бўлиб кетади. Опа билан ресторанга бориб бўлмаса, чойхонадаги улфатчиликка қўшиб бўлмаса, тер тўкиб ишлашдан бошқа йўл йўқ. Аёл киши министрми, олимами, қаҳрамонми — барибир, ҳар қандай мураккаб шароитда ҳам аёллиги ғалаба қилиб туради. Опа президиум мажлисини ўтказяпти, дейлик. Залда ўтирган бирон аёлнинг эгнида янги фасонда кўйлак кўриб қолди. Албатта, кўнглидан қайси чеварга тиктирган экан, деган гап ўтади. Эри ойна олдида узоқроқ туриб қолди дейлик, нима гап тинчликми, деган рашк учқуни юрагига бир сачраб ўтади.

Тўйдами, зиёфатдами бирорта чиройли бева аёл бўлса ҳамма хотин эрини ундан қизғанади. Унга гап қотган ёки узоқроқ тикилиб қолган эркакнинг уйида қиёмат қойим бўлади.

Аёллар табиатнинг гўзал ижоди. Улар пардоз-андози билан ҳам, хулқ-одоби билан ҳам, меҳр-вафоси билан ҳам, борингки, рашки билан ҳам гўзалдир.

Ушбу сатрларни қандайдир бир мулойим табассум билан, бир вақтлар ошиқлик кўчасидан ўтган бир одам сифатида яйраб ёзяпман.

Мен бугун яйраб таъриф қилаётган аёллар бундан қирқ беш йил олдин қандоқ жасоратлар кўрсатганини кўз олдимга келтираман. Уруш авжга чиққан, фронт орқасида меҳнатнинг энг оғир томони аёллар гарданига тушган пайтлар эди. Эркаклар урушда жон олиб, жон беришарди. Фронт орқасида қари-қартанглару аёллар қолганди. Жангчиларни едириб-ичириш, кийинтириш, ўқдори, қурол-аслаҳа билан таъминлаш асосан аёллар зиммасига тушган пайтлар эди.

АНА шунда аёлларимиз қандоқ фидойиликларга қодир экани билинди. Меҳнат фронтини айтмай қўяқолай. Қўлидан иш келмайдиган кекса аёлларимиз ҳам ўтирган жойида ғалабага буюк-буюк ҳиссалар қўша олганига ўзим гувоҳман.

Ойша опа деган хоразмлик ҳамшира қўшнимиз бўлар эди. Опа ишдан кеч қайтарди. Бизнинг Лабзак маҳалламиз баландликда бўлганидан ҳар қандай одам ҳам кўтарилгунча чарчаб қоларди. Ойша опа то тепага чиққунча икки марта дам оларди. Опа уруш бошланган кезларда юрса ер титрайдиган бақувват аёл эди. У то уруш тугагунча озиб, жуда ингичка тортиб қолди. Баъзан ишдан қайтаётганда юролмай деворларни ушлаб судралиб аранг етиб келарди.

Кейин билсам, Ойша опа госпиталга бориб қон топширар экан. Йиллар ўтиб, Ойша опани ўйлаганимда беихтиёр сесканиб кетаман. Урушнинг бошидан то охиригача ярадорларга қон топширган бу аёл қаҳрамонларнинг қаҳрамони эмасми! Берлинни олган қаҳрамонларнинг томирларида Ойша опанинг қони борлигини ўйлаб кўрмаган эканман. Ана энди ўйлаяпман. Кўз олдимга унинг тепаликдан судралиб чиқаётган пайтлари кўриниб кетяпти. Ўзи кичкина тепаликка чиқолмаётган бир пайтда унинг қони Берлинни оляпти.

Маҳалламиздаги Қумри холани ўйлаяпман. Бу аёл бақувват, тик қомат, гўштдор, лўнда қилиб айтганда бир кўйлак хотин эди. Қумри хола ўзига оро берган, ўтирган ўрнини сотиб оладиган бойвучча хотинлардан эди. У ёзда қулоғига райҳон қишда исириқ қистириб юрарди. Эри заргар эди. У Финляндия урушида бир оёғидан ажраган. Ўзи топармон-тутармон йигитлардан эди. Оёқ-қўли бутун пайтларда заргарлик орқасидан яхши иморат қурган, шаҳар четида яхшигина боғ очганди. Уларнинг бир эмас, иккита соғин сигири бўларди. Эри рўзғор ишларига ярамаганидан боққа ҳам, мол-ҳолга ҳам Қумри холанинг ўзи қарарди. Унинг устига у ҳар йили туғарди. Маҳалладаги хотинлар унга ҳазил қилиб: «Ҳой, Қумри, бирон йил қорнинг бўш турса-чи?» дейишарди. Бу гапларга у ҳам ҳазил қилиб жавоб берарди. «Ҳа, сенларга алам қиляптими, чўлоқ бўлса ҳам эрим бор. Ўзим одам зовудиман, чидайсанларми?» У пайтларда тирикчиликнинг, меҳнатнинг оғирлигидан аксари аёлларнинг кўкрагидан сут келмай қоларди. Мана шу Қумри хола эса ҳар куни туғуруқхонага бориб чақалоқларни эмизиб келарди.

Ҳукуматимизга қувват бўлсин, деб Муқимий номидаги театр артисткалари жамики олтин, бриллиант, марварид тақинчоқларини чиқазиб ўртага тўкканларини ўз кўзим билан кўрганман. Давлат банкининг вакили ярим қоп қимматбаҳо тақинчоқларни милиция қўриқчилигида хазинага олиб кетганига гувоҳман. Шаҳодатхонимлар, Лутфияхон аялар, Турсунхон опалар ҳамма-ҳаммалари ўзлари учун қадрдон безакларини сира оғринмай ўртага ташлаган эдилар.

Избоскан районининг Тўрткўл қишлоғида Саврихон ая деган серҳиммат сарамжон бир хотин бор эди. Эри Ҳакимжон аканинг топганини маҳкам ушлаб «озиқли от ҳоримас» деб эҳтиёт қиларди. Ўша Саврихон ая уруш йиллари ҳар куни бир маҳал дош қозон осиб, қишлоқнинг толиққан одамларига едирарди.

Бу гаплар ҳозирги тўкин-сочин, тўқчилик пайтларда ёшларимизга ғалатироқ туюлиши мумкин. Лекин бу воқеага уруш йилларининг кўзи билан қараганда оналаримиз қанчалик саҳий, қанчалик бағри кенг бўлганликларини кўрамиз.

Эсимни танибманки, эркакларнинг кийими бир хил. Костюм, пальто.

Аёлларнинг кийими эса минг хил. Атласу шоҳилар — шуларга. Гул босиб чиқазилган жамики матолар — шуларга. Оёқ кийим-ку камида ўттиз хил.

Мамлакатда қанчаки парфюмерия фабрикаси бўлса ҳаммаси, аёлларга атир-упалар, кремлар, лоларанг, садафранг маникюр бўёқлари, тушлар, лаклар, улама киприклар ишлаб чиқаради. Минг-минглаб «ателье мод» эшиги тирбанд.

Шоирларимизку аёлларни жуда эрка қилиб қўйишган. Ҳали овози дўрилламаган ёш шоир ҳам қизларга хўрсиниб шеърлар бағишлайди. Ойга ўхшатади, кунга ўхшатади. Самбит қомат дейди. Сарви қомат дейди. Оҳу кўз дейди. Қошлари камон, дейди. Ҳатто ўта жиддий ёзувчи Абдулла Қаҳҳор ҳам ўн саккизга кирган қизларнинг ҳаммаси чиройли бўлади деган. Мен ҳам «Ўн саккизга кирган қиз ўтган кўчадан бир йил баҳор ҳиди келади» деганман. Аёл киши таърифланмаган романни биров ўқимайди. Қўшиқларнинг аксарияти аёллар тўғрисида. Аёл киши мақталмаган кинони ҳеч ким кўрмайди.

Устоз Ғафур Ғулом аёллар тўғрисида мана нима деган:

Бизнинг хотинларга ҳаё фазилат
Меҳнатга муҳтожлик эрур бегона,
Онамсан, ёримсан, синглимсан, фақат
Дунёда энг азиз дўстим ягона.
Она деганимда оқсоч, жафокаш
Мунис ва меҳрибон чеҳранг намоён.
Сен ахир бағрингда парвариш қилиб
Кўзимга бахш этдинг кўзгудек жаҳон.

ЖАҲОННИНГ энг мўътабар университетларида Европа ва Америка олимлари билан баҳслашаётган профессор Малика Абдуллахўжаева, Нозима Деҳқонхўжаева, Маъсума Тўлагановаларнинг номини тилга олганимда фахр-ғурурдан энтикиб кетаман.

Тошкент медицина институтини эндигина тамомлаб шифокорликни бошлайман деб турган Муқаддам Ашрапованинг 1941 йилда жангга жўнаган куни ҳали эсимда. У жангда жарроҳлик қилиб неча юзлаб жангчини яна сафга қўшди. Кўкси орден-медалларга тўлиб қайтди. Бугунги кунда етук олима. Унинг номини ҳаммамиз катта ҳурмат билан тилга оламиз.

Кечагина Ватанимиз пойтахтида бўлиб ўтган Ленин комсомолининг навбатдаги съездидан қайтган ва самолёт мотори совимай яна бу анжуманга етиб келган сингилларимиз ҳашаматли саройни тўлдириб ўтиришибди.

Муаззам саройни нурга буркаган сон-саноқсиз чироқлар делегатлар кўксидаги орден-медалларда чақнайди. Меҳнат Қаҳрамони Юлдузи, Қаҳрамон Она юлдузи, лауреатлик нишонлари уларнинг меҳнат ва ижоддаги беқиёс хизматларидан гувоҳлик бериб турибди.

Ёзувчилик тақозоси билан юрт кезган одамман, Ўзбекистон хотин-қизлари съездида қатнашаётган опа-сингилларимизнинг кўпчилигини танийман. Бири Нишон чўлларида сурув-сурув қоракўл қўйларини боққан чўпон, бири «Баҳор» рақкосаси, бири нон заводининг хамиргири, бири Андижоннинг ўктам пахтакори, яна бири Наманганнинг Ғирвонидан ажойиб соҳибкор. Ҳу ўртада ўтиргани Ургут тоғи ён бағрида тамаки етиштиради. Ўнг кўксига Давлат мукофоти лауреати нишонини таққан аёл жаҳонга машҳур Дашнобод анорини етиштиради. Қизлар даврасида шеър ўқиётган менинг севикли шоирам Ҳалима.

Оҳ, шу кунларда Ғафур Ғулом бўлмасмидия! Қандоқ мадҳиялар битардия!

Шундоқ деб ўйлайману бирдан кўз олдимга Эркинлар, Абдуллалар, Омонлар, Ўткирлар келади.

Булар Ғафур Ғулом қаламини ерга туширмаган муносиб шогирдлар. Мана сизлар ҳақингизда Эркин нима дейди:

Сиз моҳи тобонсиз, малаксиз, пари,
Энг улкан даҳрийлар топинган санам.
Сиз буюк давримнинг фидойилари
Аҳли донишларга энг мунис ҳамдам,

Энди Абдулладан эшитинг:

Йигитлар мактубин битганда қондан,
Келинлар фироқдан чекканда ёҳу
Унинг ҳам паноҳи қайтмади жангдан,
Ўн тўққиз ёшида бева қолди у...
...Назокат пайтимас, яқинроқ келинг
Буюк зот қошида айлангиз салом.
Шу содиқ бевага саждалар қилинг,
Шу содиқ бевага айланг эҳтиром.

Омон ҳам бир нима десин:

Мен ишқимни айтолмасам ўзингга,
Баланд тоққа бориб солай ҳайё ҳу.
Пойинг узра дарё бўлиб тўлғансин,
Чўққиларнинг бошидаги оқ уйқу

Сўзни энди Ўткирга берайчи:

«Эҳтимол, дунёнинг бу четидан туриб бир одам севгилисига айтган дил розини дунёнинг нариги чеккасидаги бошқа бир одам тушунмас. Эҳтимол, дунёнинг бу чеккасидан туриб бир одам айтган қўшиқни дунёнинг нариги чеккасидаги бошқа бир одам тушунмас. Бироқ дунёнинг бу чеккасидан туриб она айтган алладан дунёнинг нариги чеккасидаги гўдак бемалол ором олади.

Балки шунинг учун ҳам она табиатнинг энг буюк кашфиётидир...»

Оналар ҳақида гапирган билан гап тугамайди, деб айтган эди буюк Максим Горький.

Баҳор ёмғирларини адиру қирлар шаробдек симирди. Кўклам момақалдироқлари асрий мудроқ тоғларни туртиб уйғотди. Кўм-кўк далаларда лолақизғалдоқлар гулхани ёнди. Олма новдалари оппоқ гулларга бурканиб олди. Қирга тўрғай келди. Яшилликлар тепасида қўшиғини бошлади. Тизза бўйи гиёҳлар орасидан бедананинг питпилдиғи эшитиляпти. Зийрак асалариларгина гул бағрига шўнғишга шошилмаяпти, холос.

Турналар арғимчоқ солиб қуре-қурелаб осмони заминдан ўтяпти. Чинорларнинг айри шохларидаги саватдек уяда лайлак ноғора қоқиб кўкламни олқишлаяпти.

Азиз онажонлар! Қутлуғ анжуманингиз олам гулга, нажиб оҳангларга тўлган нурли кунларда ўтяпти.

Умрингиз, бахтингиз шу нурли кунлардек ёрқин бўлсин!

Саид АҲМАД,
Ўзбекистон ССР халқ ёзувчиси

Шогирд ўз устози ҳақида

УНГА ҲАВАСИМ КЕЛАДИ

— Назирахон, сиз сира хафа бўлманг! Ўрганиб кетасиз. Мен ҳам иш бошлаганимда шунақа бўлган. Лекин Манзурахон опам билан Гулчеҳра менга астойдил иш ўргатишган. Бора-бора улар билан мусобақалашадиган бўлиб қолдим. Сидқидилдан ҳаракат қилсангиз, сиз ҳам ўрганиб кетасиз!..

...Бундан беш йил илгари фабрикага ишга келдим. Дастлабки кунларда ишим юришавермаганидан жуда хафа бўлиб кетдим. Буни сиртимга чиқармасам ҳам дил-дилдан эзилаётганимни устозим Дилором опа сезган экан. Кейин у бир куни ишдан қайтаётганимизда ана шу гапни айтди. Қаранг-а, разм солиб юрган экан! Бирдан кўнглим ёришиб кетди. Менда тикувчилик касбини эгаллашга бўлган ишонч мустаҳкамланди. Шундан кейин агрегатда ишлашни пухта ўзлаштириб олдим. Олдинига бироз бракка ҳам йўл қўйдим. Хатоларим кун сайин камайиб, ишим сифати яхшиланиб борди. Шахсий план-топшириқларни ошириб бажарадиган бўлиб қолдим.

Ҳозир бешинчи потокда мустақил равишда меҳнат қиляпман. Фабрикамиз тайёрлаётган янги модадаги кийимларда менинг ҳам ҳиссам борлигидан фахрланаман. Айниқса, ёш қизалоқлар учун мавсумий кўйлаклар тикиш менга бир олам завқ бағишлайди. Кўча-кўйда ўзинг тайёрлаган кўйлакчаларни кийиб юрган қизларни кўриш қанчалик бахт!

Менинг тикувчи бўлиб етишишимда устозим Дилором Юсупованинг хизматлари катта. Мен ундан кўп нарсаларни ўргандим. У доимо маслаҳатлар бериб, йўл-йўриқ кўрсатиб турди. Қийналган пайтларимда эринмасдан иш ўргатди. Ҳамиша ҳол-аҳвол сўраб турди, жамоат ишларига жалб этди. Мени партия сафига қабул қилишди. Эндиликда эса менга ёш коммунист сифатида муҳим партиявий топшириқ бериб қўйилган. Цехда комсомол группасининг ташкилотчиси ва айни вақтда агитатор сифатида ҳам фаолият кўрсатяпман.

Устозим, моҳир тикувчи Дилором Юсупова ишлаб чиқариш топшириқларини ойма-ойига 180—190 процентдан ошириб адо этиб келяпти. Бундан ташқари у фабриканинг энг фаол хотин-қизларидан. Дастлаб шу фабрикага 1976 йилда ишга келганида унга устозлик қилган тикувчилар Гулчеҳра Бекпўлатова ҳамда Манзура Юсуповалардан миннатдор эканлигини ҳали-ҳали гапириб юради. Мана энди эса унинг ўзи жуда кўп ёшларга устозлик қиляпти.

Қувонарлиси шундаки, унга шогирд тушган қизлар бир-икки йил ичида фабриканинг энг илғор ишчилари қаторидан ўрин олмоқдалар. Бундан икки йилча илгари ишга келган Дилором Ашурова, Одина Муродалиева, Қундузхон Абдуллаеваларни ҳеч ким танимасди. Ҳозир бу қизлар мураббий Дилором Юсупованинг ёнида ишлаб, ундан ўрганиб танилиб бормоқдалар.

Устозим Дилором Юсупова фақатгина илғор ишчи сифатида эмас, балки актив ҳаётий позициядаги коммунист сифатида ҳам кўпчилик ёшларимизга ўрнак бўла олади. У фабрика партия ташкилотининг бюро аъзоси, смена партия группаси ташкилотчиси. Партия мажлисларида, ишлаб чиқариш йиғилишларида ҳал этилмаётган муаммолар, резервлар тўғрисида ҳаммага маъқул таклифларни билдиради. Менинг билишимча, у ҳамиша ишчиларнинг дилидаги гапларини билганлиги, биз билан мулоқотда бўлиб туриши, ҳалол меҳнати, жамоат ишларидаги активлиги туфайли фабрикамизда катта эътибор ва обрўга сазовор бўлмоқда.

Бу ташаббускор аёлдан кўп нарсаларни ўргандик ва ўрганяпмиз. Устозимнинг сурати ҳамиша фабрика «Ҳурмат тахтаси»да. Унга ҳавасим келади.

Назирахон МАМАТОВА,
Гулистон шаҳар «Ўзбекистон комсомоли 50 йиллиги» номидаги тикувчилик фабрикаси ишчиси.

• *Спорт*

Футбол

САФАР СИНОВИ

Ўз майдонида кетма-кет учта учрашув ўтказиб, олти имкониятдан бешта очко тўплашга муваффақ бўлган пахтакорчилар мухлисларда умидворлик уйғотган эдилар. Футболчиларимиз ҳужумкорликка зўр бериб, мақсадга эришишга ҳаракат қилишаётганди. Умуман футболда ҳужумкорлик яхши ҳимоя деган усул кўпинча самарали кечади. Пахтакорчилар ҳам шунга амал қилиб, ишқибозларни қувонтира олишди. Лекин ҳар бир команданинг мавсумга қанчалик ҳозирлик кўргани-ю шайлик даражаси сафар ўйинларида кўпроқ намоён бўлиши даркор.

Пахтакорчиларда мудофаа чизиғининг бўшлиги маълум бўлиб қолди. Боиси, футболчиларимиз сафардаги дастлабки учрашувда ўзига хос синовга дош беришолмади. Абовян шаҳар стадионида «Котайк» командаси меҳмони бўлган пахтакорчилар танаффусгача ҳужумкорликка зўр бериб, ташаббусни қўлга олишга уриндилар. Ҳаракатлар зое кетмади. 23-минутда Ковшов — Шоймардонов — Гридюшко — Ковшов ҳамкорлиги ўз самарасини берди. С. Ковшов ҳисобни очишга муваффақ бўлди.

Шундан кейин майдон эгалари «Пахтакор» билан синовчан тарзда ўйнашга барҳам беришди. Ҳамкорлик ва ҳужумкорликка куч бериб, меҳмонларни шошириб қўйдилар. Айниқса танаффусдан кейин ҳисобни тенглаштириб, ғалабани таъминлаш учун уринишлар мухлислар олқишига сазовор бўлди. «Котайк» футболчилари худди ўтган йилдагидек «Пахтакор» дарвозасига тўртта тўп киритиб, тўплар нисбати-ю очколарини яхшилаб олишди.

Шунингдек юқори ўринларни эгаллаб турган «Шинник», «Даугава», «Геолог» ҳамда «Помир» коллективлари ҳам сафар синовидан ўтишолмади. «Черноморец» футболчилари эса пешқадамлик мавқеларини мустаҳкамлаб, мағлубиятсиз ўйин кўрсатишни давом эттирмоқдалар. Улар бу гал «Колос» майдонида (2:1) ғалаба қозониб, очколарини ўнтага етказиб олишди. Шунингдек, «Локомотив» ва «Кузбасс» командалари ҳам сафар ўйинларини муваффақиятли ўтказиб, мағлубиятга «чап» бераётган коллективлар сафидан жой олишди.

Ҳозир «Шинник» ва «Кузбасс» коллективлари саккизтадан очко билан иккинчи ва учинчи ўринларда боришмоқда. «Даугава» билан «Локомотив» командаларида еттитадан очко бор. Пахтакорчилар эса уч поғона пастлашга мажбур бўлишди. Футболчиларимиз навбатдаги учрашувни ҳам сафарда — Оржоникидзе спартакчилари билан ўтказишади. Ўйлаймизки, улар бу гал дарвозабонни ёлғизлатиб қўймай, мудофаада ҳам туришни ўрнига қўядилар.

Ҳ. НОСИРОВ.

● **Чемпионлар кубоги.** Қитъа соврини учун ўтказилган такрорий ярим финал учрашувида Киев динамочилари ўз майдонларида имкониятни бой беришди. Маълумки, футболчиларимиз сафарда Португалиянинг «Порто» клуби билан ўйнаб, 1:2 ҳисобида ютқазишган эди. Киевда бўлиб ўтган такрорий учрашувда ҳам худди ана шундай ҳисоб қайд этилиб, меҳмонлар финалга йўлланма олишди. Ҳал қилувчи учрашувда эса «Порто» ва ГФРнинг «Бавария» футболчилари майдонга тушадиган бўлишди.

● **Иккинчи лига.** Еттинчи зона коллективлари мамлакат чемпионатининг иккинчи тур ўйинларини ўтказдилар. Ўзбекистон зонаси деб юритилувчи бу группада республикамизнинг 15 командаси иштирок этмоқда. Наманганнинг «Автомобилист» командаси футболчилари мавсумни муваффақиятли бошладилар. Улар биринчи учрашувни «Янгиер» коллективи билан ўтказиб (1:0) ғалаба қозонишган эди. Иккинчи ўйинни эса Жиззахнинг «Ёшлик» командаси майдонида ўтказиб, яна шу ҳисобда муваффақият қозонишди. Ленинободнинг «Хўжанд» футболчилари ҳам икки ғалабага эришиб, тўрт очко тўпладилар. Улар Қўрғонтепанинг «Вахш» (4:0), Термизнинг «Сурхон» (2:0) футболчиларидан устун келишди. Иккинчи лига «меҳмонлари» — Тошкентнинг «Трактор» ҳамда Ангреннинг «Шахтёр» командалари тўрт имкониятдан учтадан очко тўплашга муваффақ бўлдилар.

● Венера Зарипова ўзининг нафис ҳаракатлари билан бадиий гимнастика мухлисларининг эътиборини қозониб келаётган спортчилардан. Дастлабки машқларни Учқудуқда бошлаб, Тошкентда камол топган лаёқатли қиз тез орада мамлакат миқёсида мутахассислар томонидан эътироф этилди. Спартакиадалар, мамлакат чемпионатлари, халқаро мусобақаларда маҳорат кўрсатиб, совринли ўринларни эгаллади. Венера «Советская женщина» журнали соврини учун ўтказилувчи халқаро мусобақанинг мутлақ ғолиби. Халқаро классдаги спорт мастери шу кунларда ГФРда ўтказиладиган йирик мусобақада муваффақиятли иштирок этишга шай бўлиб турибди. Суратда: В. Зарипова.

Л. ГУСЕЙНОВ фотоси.

• *Капитал дунёсида*

Оналикни сотиб

Нью-Жерси штатидаги Хаккенсак шаҳарчаси тўғрисида американикларнинг аксарияти ҳеч қачон эшитишмаган эди. Йил бошида кўрила бошланган ғалати бир суд иши туфайли шундай шаҳарчанинг борлиги ҳақида энди бутун Америка билади.

...Мазкур шаҳарчада икки оила қўшни бўлиб яшашарди. Оилаларнинг бири бой-бадавлат, бошқа бири эса ўзига яраша эди. Эр-хотин Штернлар бадавлат эдилар. Эри — 40 ёшларда бўлиб, инженер-биохимик, хотини эса — медицина доктори эди. Уларда ҳамма нарса етарли ва оилавий тотув эдилар. Фақат бу хонадонда бола кулгуси эшитилмасди. Ҳар иккалови ҳам аввалига ўқиб, илм олдилар. Кейин уй сотиб олишди, қарзларини қайтаришди, докторлик диссертацияларини ёқлашди. Шулар амалга ошгунча эр-хотиннинг ёшлари 40 дан ошиб қолди. Касби врач бўлган хотини: шундай ёшда туғиш хатарли эмасмикан, деган ўйга борди.

Қўшни эр-хотин — Уайтхедлар анча ёшроқ, ёқимтой ва гапга кўнадиганлар эдилар. Камбағал бўлишсада, лекин меросхўрларга бой эдилар. Оилада икки ўғил бола ўсарди. Уларнинг онаси 29 ёшли Мери-Бет ишламас, чунки уйдаги ташвишлари ҳам етарли эди. Эрининг ойлиги билан кун кўриш эса борган сари мушкуллашаверди.

Қўшнилар ўзаро жуда ахил эдилар. Гоҳида улар дўстона кечки овқатга биргаликда тўпланардилар. Ана шундай оқшомларнинг бирида битим тузилди:: Мери-Бет Штернлар оиласига бола туғиб берадиган, улар эса бунинг эвазига 10 минг доллар тўлайдиган бўлишди. Бундай ҳолларда бўладиганидек, шартнома тузилиб, уни маҳаллий нотариусга тасдиқлатиб ҳам олишди.

Шундан сўнг битим қатнашчилари Нью-Йоркдаги бепуштлик марказига мурожаат қилишди. Америка госпиталларида маълум бир донордан олинган пуштдан сунъий равишда она қорнида ҳомила пайдо қилиш технологияси аллақачоноқ ишлаб чиқилган. Пировардида 1986 йилнинг март ойида Мери-Бет соғлом қизалоқ туғди.

Бутун ҳангома ана шундан сўнг бошланди. Гап шундаки, Мери-Бет Уайтхед эри билан маслаҳатлашиб, пулдан воз кечишга, қизалоқни эса бермасликка қарор қилди. Қизчанинг юридик отаси Уильям Штерн эса муҳрлар билан тасдиқланган шартномани олиб, судга мурожаат қилди. Маҳаллий судья ҳам қарор чиқаришни пайсалга солиб ўтирмади. Тез орада суд ижрочиси қизалоқнинг онасига телефон қилиб, битим шартига риоя қилишни буюрди.

Ана шунда Мери-Бет ноилож сўнгги чорага мажбур бўлди. У қизчасини олиб, яширинди. Изқуварлар уни Флорида штатидан июль ойидагина ахтариб топдилар ва уч ойлик қизалоқни онасидан тортиб олдилар. Уайтхедлар оиласига суд можаросини бошлашга тўғри келди. Энди бу ғалати суд ишини Нью-Жерси штатининг олий суди кўриб чиқади. Қуйи доиралар онанинг талабини рад этишди. Эр-хотин Штернлар эса Мери-Бетнинг муросавий шартларига ҳам кўнмадилар. У, агар ўзига ҳар ойда ҳеч бўлмаганда бир марта қизчасини кўриш, ёзда эса у билан икки ҳафта бирга бўлиш ҳуқуқи бериладиган бўлса, болани қайтариб беришга ҳам рози бўлди. Бироқ афтидан, Уайтхедлар оиласи можарони узоқ давом эттиролмай енгилишадиган кўринади. Чунки, узоқ давом этадиган суд жараёнига ва адвокатлар ёллашга уларнинг оилавий маблағлари етмайди, албатта.

Нью-Жерси штатининг вилоят шаҳарчасида юз берган бу воқеа ҳақида Америка матбуоти фақат чигал юридик иш сифатидагина ёзмоқда. Газеталар саҳифаларида онага нисбатан айтилган ҳеч қандай ҳамдардлик сўзларини учратмайсиз.

Бу йил АҚШда мамлакат Конституциясининг 200 йиллиги нишонланади. Америка Олий суди эса ана шу ўзига хос юбилей йилини ҳали туғилмаган болаларнинг сотилаётганликлари ҳақидаги ишларни кўришдан бошлади. Ҳозирча бу воқеа хусусида буржуа ахлоқида йўл қўйиш мумкин бўлган оддий ҳодиса сифатида гапирмоқдалар. Эҳтимол, кимдир Қўшма Штатларнинг Асосий қонунига болаларни сотиш эркинлиги ҳақидаги бандни киритишни ҳам таклиф этиб қолар?! АҚШ Конституциясининг катта юбилейида бу ҳатто рамзий маъно касб этган бўларди.

В. КАВАЛЯУСКАС,
АПН ўз мухбири.
Нью-Йорк.

• *Воқеа содир бўлган жойлардан репортажлар*

Беш соат давомида жасорат кўрсатиб

АНДИЖОН, 23 апрель. (ЎзТАГ мухбири). Кучли сел ёғиши ва тоғдаги қор эриб, Тентаксой дарёси тошиб кетиши билан бошланган беш соат давом этган олишув бугун эрта тонгда одамларнинг ғалабаси билан тугади. Избоскан районидаги минглаб меҳнаткашларнинг ҳаётига хавф солган табиий офат бирмунча зарар етказди.

... Дарё соҳилларида навбатчилик қилган назоратчилар тошқин хавфидан одамларни хабардор қилдилар. Бульдозерлар, қудратли автомобиллар билан таъминланган механизациялаштирилган махсус отрядлар шай қилиб қўйилган эди. Дамбага ярим миллион куб метрдан ортиқ тупроқ ва шағал олдиндан тўкиб қўйилган эди. Сигнал берилиши биланоқ район автоколонналарининг автобуслари болалар, қариялар ва хотин-қизларни бошқа жойларга кўчира бошладилар. Посёлкаларнинг барча эркаклари табиий офат билан олишувга шошилдилар.

Тўсатдан кутилмаган воқеа рўй берди: тоғдан оқиб тушадиган кичик дарё одамларнинг кўз ўнгида тобора катталашиб борди. Ярим соат ичида сув сатҳи бир метрдан ортиқ кўтарилди. Дарёдан бир секундда тахминан 400 куб метр сув оқа бошлади. Бу одатдагидан йигирма баравар кўп эди. Ҳали тошлар билан мустаҳкамлашга улгурилмаган ҳимоя дамбасини уч жойдан сув уриб кетди. Кучли оқим колхоз далалари томон оқа бошлади. Гуркиров ва Тошкечик қишлоқларини сув босиш хавфи туғилди. Чортанлиқ қишлоғида эса уйларни сув боса бошлади.

Аммо одамлар чекинмади: беш соат ичида дамбани сув уриб кетган жойларига икки ярим минг қопдан ортиқ шағал, юзлаб куб метр шох-шабба ва харсанг тошлар ётқизилди. Бульдозерчилардан Б. Бўташев, К. Йўлдошев, шофёрлар А. Солиев, А. Раҳмонов ва уларнинг ўртоқлари, айниқса фидокорона меҳнат қилдилар.

Қурбонлар бўлмади. Бироқ ғалабага талафотсиз эришилмади: Дастлабки маълумотларга кўра, салкам 300 минг сўмлик зарар кўрилди. Учта хўжаликда ўнлаб гектар пахтазор, кузги бошоқли ва озуқабоп экинлар майдонларини сув ювиб кетди, уйларга зарар етди. Аммо одамлар интизомга риоя қилиб, уюшқоқлик ва мардлик кўрсатмаганларида ҳаддан ташқари кўп зарар кўрилган бўлур эди.

— Тентаксой жиловланди. Бироқ хавф-хатарга шай бўлиб туриш давом эттирилади, — дейди Избоскан район агросаноат бирлашмаси Совети раиси, тошқинга қарши комиссия бошлиғи Ш. Абдуваҳобов. — Эндиликда биз Мойлисой дарёсидан хавотирланяпмиз. Дарё соҳилларида постлар ўрнатилди. Механизациялаштирилган отрядлар ихтиёридаги барча машина-механизмлар ёнилғи билан таъминланди, автомашиналарга шағал ва тошлар ортиб қўйилди. Дарё соҳилини мустаҳкамлаш ишлари бир минут ҳам тўхтатилмаяпти.

Офатдан устун келган куч

16 ва 21 апрель кунлари ёққан жала ариқлар, кўллар сувини тошириб, Оҳангарон дарёсига йўллади. Шундоқ ҳам тоғларда рўй берган қаттиқ ёғингарчилик сабабли тўлиб оқаётган дарё қирғоқлари бундай зарбага дош беролмади. Натижада Пискент районидаги «Гулистон» колхози майдонлари ва аҳолиси жиддий зарар кўрди. 23 апрелда сув остида қолган «Бўрижар» участкасини бориб кўрдик. Бўка билан Пискент райони марказини улайдиган автомобиль йўлида тошқин туфайли вақтинча ҳаракат тўхтатилган эди. Йўлнинг 15—20 метр келадиган қисмини сув ювиб кетганди. «Бўрижар»да сув белигача кўмиб юборган уйлар оша тепаликда ишлаётган экскаваторлар ва тупроқ-шағал ташиётган машиналар кўзга ташланади. Қаёққа қараманг машиналар, офатга қарши курашаётган одамлар.

Оҳангарон дарёсининг бошқа районларга ҳам тошиб кетиши эҳтимоли йўқ эмас эди. Бунга асос бор эди. 21 апрель куни вақт ярим кечадан ошганда кучли оқим Оҳангарон дарёси ўнг қирғоғининг бир қисмини ювиб кетди. Натижада Ғалаба районига қарашли 3 минг 344 гектар экин майдони сув остида қолди. Шундан 668 гектар ерга чигит экилган эди. Шунингдек, сув тошқинидан райондаги Свердлов номли, Энгельс номли колхозлар ва бошқа хўжаликлар жиддий зарар кўрди. Солдатское шаҳрининг бир неча кўчаларини сув босди. Тошқин Оҳангарон ва Оққўрғон районларидаги баъзи экин майдонларига ҳам шикаст етказди.

Ғалаба районида шундай воқеа содир бўлиши мумкинлиги ҳисобга олинган ва тегишли тайёргарлик ишлари кўриб қўйилган эди. Биринчи сигнал бўйича ўн мингга яқин киши зудлик билан бошқа жойга кўчирилди. Лекин тошқин сув тахмин қилинганидан ҳам кўп эди. Қўшимча чоралар кўрилгани туфайли яна тўрт минг киши эвакуация қилинди. Тошкент, Янгийўл ва бошқа шаҳарлардан ёрдамга келган автобуслар одамларни хавфсиз зонага ташиб турдилар. Юзлаб самосваллар бузилган дарё қирғоғига қум-шағал тўкдилар. Табиий офатни бартараф этишга отланган кишилар юзида босиқлик ва айни пайтда ўз кучларига ишонч яққол сезилиб турарди.

— Дастлабки маълумотларга кўра, тошқиндан 14 миллион сўмликка яқин зарар кўрилди, — дейди Ғалаба район Совети ижроия комитети раиси ўринбосари К. Жўраев. — 81 та уй яроқсиз ҳолга келди. Шу уйларда яшаган аҳоли вақтинча вагонларга, клубларга, қариндош-уруғлариникига жойлаштирилди. Офат даф қилингандан кейин кўп одамлар аввалги яшаган уйларига қайтишмоқда. Табиий офат оқибатлари эса зудлик билан тугатилмоқда.

А. МАННОПОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Суратларда: 1. Тошқиндан жабрланган кишиларга республика Ички ишлар министрлиги бўлинмалари ва авиация ходимлари ҳам яқиндан ёрдам кўрсатмоқдалар. Вертолётдан назорат қилиш ГАИ бўлинмаси командири, милиция капитани Т. Дадамирзаев (ўнгда) ва Қўқон авиация бўлинмасидан келган вертолёт командири В. Майоров. 2. Ғалаба райони маркази Солдатское шаҳри кўчаларидан бири тошқиндан кейин.

С. Величкин ва Ф. Лешченко фотолари (ЎзТАГ).

ПЕДАГОГЛАР ЙИҒИЛИШИ

23 апрель куни Тошкентда бошланган республика педагогларининг йиғилиши қатнашчилари мактаблар ва ҳунар-техника билим юртларида таълим-тарбия жараёнини такомиллаштириш масалаларини муҳокама қиладилар. Халқ маорифи ходимлари умумий таълим ва ҳунар мактабини ислоҳ қилиш муносабати билан СССР Педагогика фанлари академиясининг ўқув программаларини янгилашга оид таклифлари билан танишадилар, ўз тажрибаларини ўртоқлашадилар, Ўзбекистон мактаблари ва ҳунар-техника билим юртларининг ишини қайта қуришга доир тавсияларни ишлаб чиқадилар. (ЎзТАГ).

Мардлик ва эпчиллик

Юқори синф ўқувчилари Усмон Эминов билан Носир Қодиров дарсдан кейин қадрдон Қизилкўприк қишлоғи кўчасидан борардилар. Шу вақт бир уйнинг деразасидан буралиб чиқаётган тутун Носирнинг эътиборини тортди.

— Қара, ёнғин! — деб қичқирди ва уй томон югуриб кетди.

Болалар эшикни очишганида хонадан бўрсиқиб тутун чиқарди. Уйдаги ҳамма нарса ёнаётган эди. Болалар ҳушсиз ётган қарияни кўриб қолдилар ва уни тезда кўчага олиб чиқиб, дастлабки ёрдам кўрсатдилар, ўт ўчириш ва «Тез ёрдам» машиналарини чақириб, ёнғинни ўзлари ўчиришга уриндилар. Тез орада ўт ўчирувчилар етиб келишди ва ёнғин даф этилди.

Комсомолларнинг мардлиги ва эпчиллиги туфайли инвалид А. Қамбаровнинг ҳаёти сақлаб қолинди. Область ўт ўчириш кўнгилли жамияти У. Эминов ва Н. Қодировларга ташаккурнома эълон қилди. Уларга қимматли совғалар топширилди.

Наманган области,
Янгиқўрғон райони.

(ЎзТАГ мухбири).

ХРОНИКА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ўртоқ Пўлат Қаюмов пенсияга чиқиши муносабати билан уни Ўзбекистон ССР ҳунар-техника таълими Давлат комитетининг раиси вазифасидан озод қилди.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ўртоқ Пўлат Юнусович Юсуповни тармоққа раҳбарликни таъминламаганлиги учун Ўзбекистон ССР ўрмон хўжалиги министри вазифасидан озод қилди.

СТАТИСТИКА КЎЗГУСИДА — ФРАНЦУЗ АЁЛЛАРИ

Францияда «Хотин-қизлар рақамларда» деб номланган статистика маълумотлари биринчи тўплами босилиб чиқди. Унда хотин-қизларнинг ҳозирги жамиятдаги ва оиладаги роли акс этган.

Бу маълумотлар нималардан гувоҳлик беради:

Франция аҳолисининг 51 проценти — хотин-қизлардир. Улар ишлаб чиқаришда банд бўлганларнинг 42 процентини ва барча даражадаги ўқув юртларида таълим олувчиларнинг ярмини ташкил этади. Француз аёлларининг умри эркакларникига қараганда 8 йил узундир.

Францияда хотин-қизларга бир хилдаги меҳнат учун эркакларга қараганда 35 процент кам ҳақ тўланади.

Қишлоқ хўжалигида банд бўлганлар ва малакасиз ишчилар ўртасида хотин-қизлар 40 процентни, илмий институтларнинг профессорлари ўртасида 46 процентни ташкил этади. Инженерлар ва техниклар ўртасида эса улар атиги 7 процентни ташкил этадилар.

Ишсиз хотин-қизлар сони 12 процентдан иборатдир, айни вақтда ишсиз эркаклар сони 8 процентга тенг. Барча француз аёлларининг тўртдан бир қисми тўлиқсиз иш кунига эга.

Иш ахтариш муаммоси, айниқса, хотин-қиз ёшлар ўртасида ўткир бўлиб турибди. Ана шу ёш группасидаги ишсизлар миқдори 30,5 процентга тенг.

Франция сиёсий доираларида аёллар ниҳоятда кам. Миллат мажлиси ва сенат депутатлари ўртасида хотин-қизлар бор-йўғи 5 процентни, шаҳарларнинг мэрлари орасида 4 процентни ташкил этади.

Сиёсий партиялар ўртасида эса хотин-қизлар Франция Коммунистик партиясининг барча даражадаги органларида энг кўпчиликни — 20-32 процентни ташкил этадилар.

АПН.

Редактор
Л. ҚАЮМОВ.

Телевидение

БУГУН

МТ-I. 8.00 — Зарядка. Мультфильм. Музика. 8.30 — Время. 9.10 — АБВГДейка. 9.40 — Мангуликка айланган лаҳзалар. 10.25 — Ўртоқ қўшиқ. 11.15 — Инсон ва қонун. 12.00 — Ҳужжатли-публицистик фильм. 13.40 — Ҳамма учун ва ҳар бир киши учун. 14.10 — Ҳамдўстлик. 14.40 — Дунё воқеалари. 14.55 — Халқ ижодиёти II Бутуниттифоқ фестивали. 15.25 — Ҳайвонот оламида. 16.25 — Ҳужжатли фильм. 17.15 — Хоккей. Жаҳон чемпионати. Канада — СССР. 19.15 — «Хамелеон ўйини». Бадиий фильм. 21.30 — Время. 22.10 — Концерт. Танаффусда — Янгиликлар.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.20 — Илмий-оммабоп фильм. 9.40 — Ритмик гимнастика. 10.10 — Скрипка ва оркестр ижроси учун поэма. 10.30 — «Довонда ўқ отилмасин». Бадиий фильм. 11.40 — Тонгги почта. 12.10 — Сиз яратган боғ. 12.40 — Қозоғистон халқ артисти Р. Римбаева куйлайди. 13.25 — Спорт гимнастикаси. 14.00 — «Учувчида менинг хаёлим». Бадиий фильм. 15.15 — Реклама. 15.20 — Молдавия телевидениесининг программаси. 16.05 — Ўсмирлар учун музикали кўрсатув. 18.15 — Фильм-концерт. 19.00 — Тео Адам таклиф этади. 20.20 — Ҳужжатли фильм. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45—Ҳужжатли фильм. 21.30 — Время. 22.05 — «Баҳорги чақирув». Бадиий фильм.

ЎзТВ-I. 7.05 — Ритмик гимнастика. 7.30 — Салом, кичкинтойлар! 7.40 — Ҳужжатли фильм. 8.00 — Ахборот. 8.20— Киножурнал. 8.30 — Время. 9.10 — Врач маслаҳати. 9.20 — Кинокўрсатув. 10.20— Спортивний Ўзбекистан. 11.10 — «Анафема». Бадиий фильм. 12.00 — Умид. 13.30 — Буни ҳамма билиши ва уддалаши керак. 14.00 — Замандас. 15.00 — «Нодирабегим». Бадиий фильм. 16.25 — Театр ва томошабин. 18.00 — Дўстлик экрани. 19.00 — Санъат ғунчалари. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Телеочерк. 19.55 — Оналар мактаби. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Музикали программа. 21.30 — Время. 22.05 — Нур таратган соҳибалар.

ДУШАНБА. 18.00 — Дўстлик экрани. 19.00 — Мен яшаётган олам. 19.30 — Новости. 19.50 — Гулшани адаб. 20.30 — Ахбор. 20.50 — Бўстон III. 21.30 — Время. 22.05— Бўстон III.

ЎЗБЕКИСТОН ССР МАОРИФ МИНИСТРЛИГИ

1987-1988 ўқув йили учун
РЕСПУБЛИКА ПЕДАГОГИКА БИЛИМ ЮРТЛАРИНИНГ
СИРТҚИ БЎЛИМЛАРИГА

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

ҚАРШИ ПЕДАГОГИКА БИЛИМ ЮРТИ
(Қарши шаҳри, Индустриальная кўчаси, 134-уй)
умумтаълим мактабларининг 4-8 синфларида меҳнат таълими

КАТТАҚЎРҒОН ПЕДАГОГИКА БИЛИМ ЮРТИ
(Каттақўрғон шаҳри, К. Маркс кўчаси, 193-уй)
умумтаълим мактабларининг 4-8 синфларида меҳнат таълими

«ПРАВДА» ГАЗЕТАСИ НОМЛИ ҚЎҚОН ПЕДАГОГИКА БИЛИМ ЮРТИ
(Қўқон шаҳри, Ленин кўчаси, 85-«а» уй)
умумтаълим мактабларининг 4-8 синфларида меҳнат таълими, мактабгача тарбия муассасаларида тарбиячи.

ХИВА ПЕДАГОГИКА БИЛИМ ЮРТИ
(Хива шаҳри, Гагарин кўчаси, 31-уй)
умумтаълим мактабларининг 4-8 синфларида меҳнат таълими.

ЧУСТ ПЕДАГОГИКА БИЛИМ ЮРТИ
(Чуст шаҳри, Пушкин кўчаси, 9-уй)
умумтаълим мактабларининг 4-8 синфларида меҳнат таълими.

В. И. ЛЕНИН НОМЛИ ТОШКЕНТ ПЕДАГОГИКА БИЛИМ ЮРТИ
(Тошкент шаҳри, Халқлар дўстлиги проспекти, 27-уй)
умумтаълим мактабларининг 4-8 синфларида меҳнат таълими.

Н. К. КРУПСКАЯ НОМЛИ ТОШКЕНТ ПЕДАГОГИКА БИЛИМ ЮРТИ
(Тошкент шаҳри, Муқимий кўчаси, 178-уй)
мактабгача тарбия муассасаларида тарбиячи.

БУХОРО ПЕДАГОГИКА БИЛИМ ЮРТИ
(Бухоро шаҳри, Ленин комсомоли проспекти, 16-уй)
мактабгача тарбия муассасаларида тарбиячи.

ЗЕБУННИСО НОМЛИ ҚАРШИ ПЕДАГОГИКА БИЛИМ ЮРТИ
(Қарши шаҳри, Индустриальная кўчаси, 130-уй)
мактабгача тарбия муассасаларида тарбиячи.

ЛЕНИНСК ПЕДАГОГИКА БИЛИМ ЮРТИ
(Ленинск шаҳри, Карл Маркс кўчаси, 57-уй)
мактабгача тарбия муассасаларида тарбиячи.

МАРҒИЛОН ПЕДАГОГИКА БИЛИМ ЮРТИ
(Марғилон шаҳри, К. Маркс кўчаси, 205-уй)
мактабгача тарбия муассасаларида тарбиячи.

НАВОИЙ ПЕДАГОГИКА БИЛИМ ЮРТИ
(Кармана шаҳри, Тошкент кўчаси, 2-уй)
мактабгача тарбия муассасаларида тарбиячи.

НАМАНГАН ПЕДАГОГИКА БИЛИМ ЮРТИ
(Наманган шаҳри, Островский кўчаси, 8-уй)
мактабгача тарбия муассасаларида тарбиячи.

САМАРҚАНД ПЕДАГОГИКА БИЛИМ ЮРТИ
(Самарқанд шаҳри, Крылов кўчаси, 7-уй)
мактабгача тарбия муассасаларида тарбиячи.

ДЕНОВ ПЕДАГОГИКА БИЛИМ ЮРТИ
(Сурхондарё области, Денов райони, «Ғалаба» колхози)
мактабгача тарбия муассасаларида тарбиячи, умумтаълим мактабларининг 4-8 синфларида меҳнат таълими.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ПЕДАГОГИКА БИЛИМ ЮРТИ
(Тошкент шаҳри, Красновосточная кўчаси, 112-уй)
мактабгача тарбия муассасаларида тарбиячи.

УРГАНЧ ПЕДАГОГИКА БИЛИМ ЮРТИ
(Урганч шаҳри, Гурлан кўчаси, 2-уй)
мактабгача тарбия муассасаларида тарбиячи.

БЕРУНИЙ ПЕДАГОГИКА БИЛИМ ЮРТИ
(Беруний шаҳри, Жуманиёзов кўчаси, 8-уй)
мактабгача тарбия муассасаларида тарбиячи.

ГУЛИСТОН ПЕДАГОГИКА БИЛИМ ЮРТИ
(Гулистон шаҳри, Заводская кўчаси, 42-уй)
мактабгача тарбия муассасаларида тарбиячи.

БЎЗ ПЕДАГОГИКА БИЛИМ ЮРТИ
(Бўз райони, К. Маркс кўчаси)
мактабгача тарбия муассасаларида тарбиячи.

НУКУС ПЕДАГОГИКА БИЛИМ ЮРТИ
(Нукус шаҳри, Ғишт заводи посёлкаси)
мактабгача тарбия муассасаларида тарбиячи.

СИРДАРЁ ПЕДАГОГИКА БИЛИМ ЮРТИ
(Сирдарё шаҳри, Ленин кўчаси, 8-уй)
умумтаълим мактабларининг 4-8 синфларида меҳнат таълими.

ЖИЗЗАХ ПЕДАГОГИКА БИЛИМ ЮРТИ
(Жиззах шаҳри, Носиров кўчаси, 5-уй)
мактабгача тарбия муассасаларида тарбиячи.

АРИЗАЛАР 30 МАЙГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

ИМТИҲОНЛАР 3 МАЙДАН 15 МАЙГАЧА, 1 ИЮНДАН 10 ИЮНГАЧА ЎТКАЗИЛАДИ.

Ўқувчилар сафига қабул 11 июндан 15 июнгача ўтказилади.

Мактабгача тарбия муассасаларида тарбиячи ихтисоси бўйича кирувчилар ОНА ТИЛИ ВА АДАБИЁТ (иншо), СССР ТАРИХИ (оғзаки), умумтаълим мактабларининг 4-8 синфларида меҳнат таълими ихтисоси бўйича кирувчилар ОНА ТИЛИ ВА АДАБИЁТ (иншо), МАТЕМАТИКА (оғзаки) дан имтиҳон топширадилар.

ЎЗБЕКИСТОН ССР МАОРИФ МИНИСТРЛИГИ ШУНИ МАЪЛУМ ҚИЛАДИКИ, СИРТҚИ БЎЛИМГА ЎҚУВ ЮРТИДА ТАНЛАНГАН ЁКИ ШУНГА ЯҚИН ИХТИСОС БЎЙИЧА АМАЛИЙ ИШ СТАЖИГА ЭГА БЎЛГАН КИШИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Р. — 08707. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. В. — 95. ИНДЕКС 64583. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12